

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING

IDUN

GRUNDLAGD AF FRITHIOF HELLBERG

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

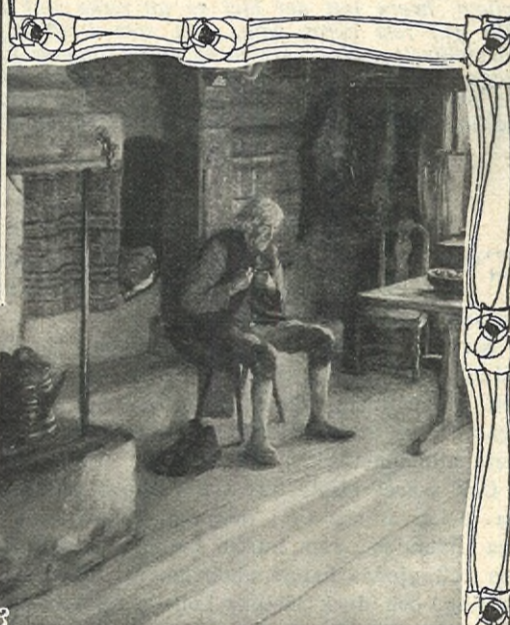
HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE: JOHAN NORDLING.

PÅ VÅR-

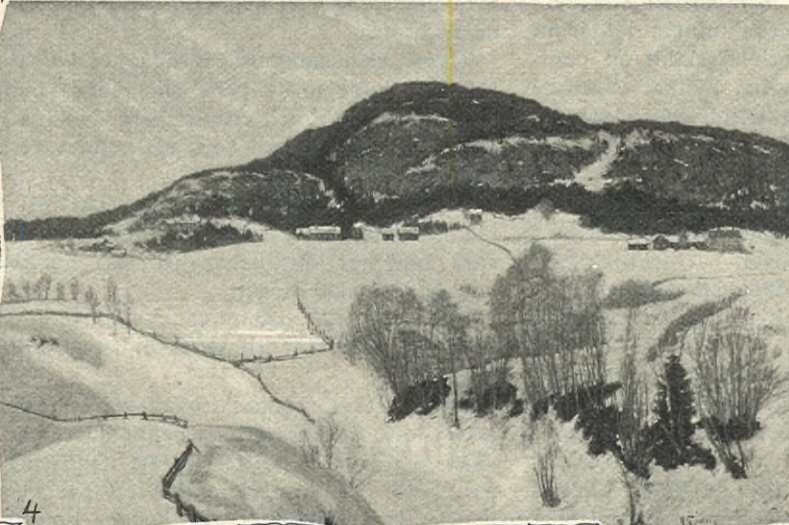
SALONGEN

SVENSKA KONSTNÄRERNAS förenings vårutställning — denna gång anordnad i Konstnärshuset — är af en jämn och stillsam prägel. Det är öfverflödigt att nämna, att landskapen nu som förr dominera och att de stora figurala målningarna lysa genom sin frånvaro. De ersättas af några få, men bra målade porträtt. Af de exponerade landskapsbilderna såldes Alfr. Bergströms "Vårbrytning" så godt som genast. Köparen var Göteborgs museum.

Som vårt knappa utrymme för dagen ej ens medgifver en kortfattad redogörelse för utställningen, måste vi låta de här reproducerade dukarna måla om värdet hos hela gruppen af konstnärslster. Och då densamma, som sagt, i fråga om ämnesval är begränsad till landskap och porträtt, torde de återgifna profven vara nog så talande. En reflexion kunna vi emellertid ej undertrycka vid tanken på dessa årliga kollektivutställningar, hvilka visa benä-

genhet att krympa med åren. Gagna de öfver hufvud taget vårt konstlif? Verka de sporrande på artisternas sträfvan? Vore det ej bättre att hrr konstnärer, såsom redan vid några tillfällen skett, endast hölle specialutställningar, hvarigenom individualiteten långt bättre kommer till synes?

SVENSKA KONSTNÄRERNAS FÖRENINGIS VÅRUTSTÄLLNING Å KONSTNÄRSHUSET I STOCKHOLM. 1. PORTRÄTT AF MIN HUSTRU; OLJEMÅLNING AF DAVID WALLIN. 2. I DÖRREN; PASTELL AF FREDRIK LAGERSTRÖM. 3. MOTIV FRÅN LEKSAND; OLJEMÅLNING AF EMERIK STENBERG. 4. VINTERDAG; OLJEMÅLNING AF ANTON GENBERG. 5. VÅRBRYTNING; OLJEMÅLNING AF ALFRED BERGSTRÖM. FOTO FÖR IDUN AF A. BLOMBERG

FRU VENDELA ULNER MED SIN MAKE, LÖJTNANTEN VID FLOTTAN R. T. ULNER.

“I eld bepröfvad . . .”

En lifsbild af Helena Nyblom.

SOM MOTSATNING till de skildringar af dåd-kraftiga, moderna kvinnotyper, Idun tid efter annan bjuder, meddela vi här en lifsbild af en kvinna, hvars lott det blef ej att verka utåt och låta sin röst höras vida, utan som i stället på kärnslöfvens område genom en aldrig sinande för-måga af kärlek och vänskap blef en gestalt värd att minnas. Det mindre vanliga i hennes lifsutveckling förlämnar därjämte hennes historia ett till-talande romantiskt drag.

FÖR ETT ÅR sedan i dessa vårliga dagar dog Vendela Ulner i Enköping. Hon var då närmare sjuttio år gammal.

Nu vill man måhända fråga: “Hvem var hon väl, denna Vendela Ulner? På hvilket sätt har hon utmärkt sig genom sitt arbete för mänskligheten, så att hon förtjänar omnämnas för den stora allmänheten?”

Och svaret måste bli: Hon tillbringade största delen af sitt lif i lidanden, hårda kroppsliga lidanden, som bundo henne vid sjukbädden och gjorde henne obekvämt att utträtta någonting, och dock lämnar hon en så tom plats efter sig, att alla de många, som känt henne, som värmt sig vid hennes kärleksfulla hjärta och känt sig uppfriskade af hennes ovanliga intelligens, fåfängt söka någon som kan ersätta henne.

Nu för tiden, då kvinnorna icke blott ha rätt att arbeta, men då de flesta äro gripna af en aktiv ifver att utträtta något för samhället, är det både hvilande och uppbyggligt att tänka på en kvinna, som till följd af ett hårdt öde måste afsäga sig all delaktighet i det stora samhällsarbetet, och som dock genom sin personlighet gjorde en så afgörande insats i många människors lif.

Alla vilja vi ju gärna förvärfva oss litet pengar och ett namn, helst — låtom oss vara ärliga — mycket pengar och ett klingande namn, och hur litet har dock allt vårt arbete att betyda? Om ett eller ett par år är det glömdt för hvad andra göra bättre och mera passande för tiden. Det enda verkligt varaktiga blir dock till slut hvad en människa

är. — Det är fullkomligt omöjligt att beräkna det oändliga inflytande en personlighet kan utöfva genom att endast vara en personlighet.

Också är detta en tröst för alla dem, som lida och som, med bästa vilja, icke kunna uträtta någonting. Var säker om, att det bästa enhver kan göra är att utdanna sig själf till det bästa möjliga. Då skola frukterna af ett själsarbete alltid blifva välsignelsebringande, om man än icke kan peka på en direkt verksamhet.

Jag kommer ihåg, att jag för en del år sedan i den engelska skämttidningen “Punch” såg en tafla föreställande en bal, där en ung dam befinner sig omringad af ifriga tillbedjare. I förgrunden af taflan ser man två unga herrar, af hvilka den ene frågar den andre:

“Hvad är det för något märkligt med den där unga flickan, hvilken man ägnar en så stor uppmärksamhet?”

“Åh jo!” svarar den andre. “Hon är en mycket sällsynt varelse! Hon har aldrig skrivit en roman, aldrig spelat komedi! Hon kan hvarken sjunga eller spela. Hon är bara söt.”

Verkligen får man numera räkna som undantag dem, som icke göra sig bemärkta genom ett eller annat officiellt uppträdande.

Vendela Ulner skulle måhända icke ha utgjort ett af dessa undantag, om hon haft krafter att ge uttryck åt allt, som rörde sig i hennes rika själ. Men säkert är, att genom att vara den hon var lever hon beständigt i deras minne, som känt och älskat henne.

Vendela Ulners flicknamn var Vendela Fenger. Hon var dotter till konsul J. J. Fenger och dennes maka, Vendela Bolin. Hon föddes den 22 oktober 1836 och gifte sig 1856 med löjtnanten vid flottan Robert Thiodolf Ulner. År 1865 insjuknade hon och sedan dess kände hon icke till hvad hälsa ville säga. I nästan tjugo år låg hon mest på sin soffa, tidtals till sängs, och bars ned för trapporna, när hon någon gång fick lof att åka ut.

Sedan hon år 1884 sökte dr Westerlunds råd, blef hennes hälsotillstånd så till vida förbättradt, att hon ett par timmar, nästan för hvarje dag, företog en promenad, men hennes sömn och aptit inskränkte sig under hela hennes lif till det minsta möjliga.

Hon bodde vid Johannes' kyrkogård i Stockholm i två repriser, först åren från 1881 till 1884, då hennes man utnämndes till varfschef vid Skeppsholmen, där han två år senare dog som kommandör, hvarefter Vendela åter flyttade till Johannes. År 1905 undergick hon en svår operation för en tumör i magen, men tillfrisknade åter, om man kan begagna detta uttryck om hennes beständiga lidande tillstånd. Den 18 april 1906 dog hon i Enköping af en oväntad hjärnblödning.

Vid obduktionen fann man nästan alla hennes inre organ i olag: förkalkningar i hjärtat, början till nya tumörer och särskildt en onormal förträngning af tarmarna, hvilket vållat de svåra smärtor, dem hon alltid erfarit vid in-

Våra skodon.

Den fotfria promenadkjolens popularitet är i år större än någonsin. I oskiljaktigt sammanhang därmed rycker *folbeklädnadsfrågan* fram i den förgrund som med rätta tillkommer den.

Tillverkarne af *Victoria*-skodon, inseende detta, hafva lyckats åstadkomma en klass skodon, som, ehuru prisbilliga jämförda med beställt handskomakeri, till alla delar fullt kunna täfla med dessa och dessutom i modeller hålla steg med utlandets modecentrer.

“*Victoria*”-skodon säljas i finare skoaffärer öfverallt.

tagandet af obetydlig föda. Hon var till sin kropp en genomsjuk människa och till sin själ en ovanligt frisk och lefvande personlighet.

Från ungdomen var Vendela Ulner en mycket aktiv natur, som gärna deltog i allt mänskligt arbete. Man kan då tänka sig, hvad det kostat uppoffring och kamp att vänja sig vid att blott få vara med som en passiv åskådare till allt hvad andra åstadkommo.

Jag lärde känna Vendela Ulner först då hon icke längre var ung, men hon bevarade in i det sista synnerligt stor grace och behag. Hon var liten och späd till växten, med mycket små och vackra händer och fötter. Hennes bleka, fina ansikte med den starkt krökta näsan och de djupt liggande mörka ögonen talade mera om en energisk natur och en brinnande ande än om en utpinad sjukling. Till och med hennes rörelser kunde ofta vara så hastiga och lediga, att man förstod huru denna lilla sjuka kropp behärskades och leddes af den befallande anden, en ande, som måhända hade blifvit despotisk i sin envisa bestämdhet, om den inte alltid haft den tyngande bördan af en sjuk lekamen att dragas med.

Det är icke så lätt för en ung, liflig man att ha en hustru, som alltid är sjuk, och löjtnant Ulner kände det många gånger svårt att vid så tidiga år försaka vänners och kamraters sällskap.

Det var en tid, då han ganska mycket negligerade sin tillbedda och högt älskade hustru och tillbringade många kvällar på klubben.

Då hände det sällsynta, att en annan man blef fru Vendelas vän, en man, som genom sin oförlikneliga uppoffring och godhet lärde Ulner det bästa sättet att göra sig outhärlig för sin hustru.

Denne man var baron Berndt Oscar Stackelberg (född 1824, död som amiral vid flottan år 1888). Han ägnade all sin lediga tid att hjälpa och sköta den sjuka fru Vendela, och det uppstod därigenom ett vänskapsförhållande mellan henne och dessa två män, som hör till det sällsyntaste liksom också till det ädlaste och mest rörande man kan föreställa sig.

Från år 1870 intog Stackelberg alltid sina midagar hos Ulners, år 1872 flyttade han till dem och bodde hos dem till sin död. När Ulner var till sjös, var det baron Stackelberg som hade omvårdnaden om hans sjuka hustru, och om de båda männen på samma gång uppehöll sig i Stockholm, täflade de med hvarandra i uppmärksamhet och ömhet för henne. Som exempel på med hvilken finkänslighet baron Stackelberg uppförde sig, vill jag blott nämna att han, när han efter middagarna burit Vendela till hennes hvilsoffa och sedan läste tidningen för henne, gick in i ett annat rum för hvarje gång han vände bladet för att icke prasslandet af papperet skulle genera Vendelas öron.

Hvem hade kunnat förutsäga, att denna sjuka kvinna skulle mista båda sina ömma hjälpare, då Ulner 1886 och Stackelberg 1888 afgingo med döden, medan hon själf först år 1906 lämnade denna värld.

I sitt sofrum hade hon bådars porträtt bredvid hvarandra, och hon sade ofta, att det skulle vara omöjligt för henne att säga hvilkendera hon hade älskat högst.

“Jag får ta' dem hvar i sin hand och så träda fram för vår Herre med dem!” sade hon leende.

Efter dessa hennes trogna vänners död ersatte dock dr Westerlund henne den ömhet och vård, hon annars alltför bittert skulle ha saknat. Hon tillbringade gärna ett par månader hvarje år i Enköping, när hennes krafter icke längre stodo ut, och sällan hände det väl, att dr Westerlund besökte Stockholm utan att hälsa på henne i det Stackelbergska huset vid

Prenumerera oför-töfvadt på

BARNGARDEROBEN

alla mödrars ovärderliga skatt och hjälpreda.

Johannes, där hon hade en stilla vacker bönning. Hon kallade honom gärna för lilla far och var honom i allt en lydlig dotter, liksom hon till gengäld var honom en klok och trofast väninna, till hvilken han kunde gå med allt, som bekymrade honom.

Men det var icke blott för dr Westerlund, som Vendela Ulner var den innerligaste vän. Få äro väl de, som haft en så stor talang för vänskap som just hon.

Måhända det var under hennes långa, sömnlösa nätter, som hon fick tid att så lifligt selsätta sig med alla, som kommo till henne med sin glädje eller sin sorg, med sitt arbete, sina planer och sina bekymmer. Hon hade ett ovanligt skarpt minne, och hennes samtal bestodo som oftast i frågor; hon frågade efter alla och allt, som låg ens hjärta nära.

Detta skedde dock icke på det ytliga och tankspridda sätt, hvarmed sysslolösa människor framställa en mängd frågor, hvilkas besvarande är dem tämligen likgiltigt. Hennes deltagande i allt, som angick hennes vänner, var så djupt och lefvande, och ofta fick man själf göra slut på ett samtal, hvars lifaktighet annars skulle haft alltför svåra följder för den, som tålde så litet.

Hennes intresse för alla vänner — och deras tal var stort — visade sig ock i den ifver, hvarmed hon om dem berättade allt hon hade rätt att berätta, i den glädje hvarmed hon förevisade fotografier, poem eller annat, som man hade gifvit henne. Hon hade en sällsynt förmåga att få en intresserad för alla dem, som hon själf kände intresse för och hyste kärlek till.

Det var gärna i skymningsstunderna jag besökte henne. Hon bestämde alltid själf klockslaget, då hon kunde taga emot, och jag fann henne oftast hvilande på sin schäsong, med en filt öfver benen och en liten lätt hvit fischy öfver det svarta håret. I kronan brann blott ett ljus, och genom det stora fönstret, till hvilket gardinerna icke voro neddragna, såg man de spridda lyktorna på Johannes' gamla kyrkogård; ibland kyrkan upplyst; i klart väder vinterstjärnorna på himmeln.

Ingen jag känner tog emot en så varmt som hon!

Hon sträckte sina fina händer emot en och anvisade plats nära sin hvilostad. Under samtalsloppet kunde det då väl hända, att hon icke blott satte sig upp, men kröp helt upp på kanten af soffan, under det att hon med sin mjuka, välljudande röst talade hastigt och framställde frågor, medan hennes mörka ögon sköto blixtrar af entusiasm, glädje eller vrede, allt eftersom samtalsämnen framkallade det.

”Och så får du inte gå, förrän du spelat för mig,” hette det alltid.

Då lade hon sig till rätta på en soffa långt från den härliga flygeln och jag fick spela en stund. Hon var djupt musikalisk och hon fann sin största tröst och glädje i att höra Beethovens, Bachs, Chopins och de andra stora mästarnes kompositioner.

Aldrig mycket på en gång, men ofta samma sak om och om igen.

Det var något i rummets stillhet och halfdager, flygelns mjuka klang och framför allt i den själfulla uppmärksamheten hos henne, som lyssnade, som gjorde dessa stunder oförgätliga.

Då Vendela Ulner på våren 1905 gaf sig af till Sofiahemmet för att där undergå en allvarlig operation, var det tämligen klart för henne och oss alla, att hon icke skulle gå igenom den. För henne var det en glädjestund, då hon tänkte sig snart befriad från alla hårda lidanden.

Men, som förut är sagdt, hon återvände till lifvet, med dess ständiga hårda pröfning.

Då hon ifjol reste till Enköping, tänkte ingen på, att detta skulle bli hennes sista resa. Ännu från själfva påskdagen har jag ett litet kort från henne, skrivet med blyerts med hennes spetsiga, svårlästa stil, men innehållande en hel värld af värme och tillgifvenhet.

På kvällen efter en längre promenad kände hon sig illamående, och då hennes trotjänarinnan ängsligt frågade henne om hennes tillstånd, svarade hon:

”Du skall inte vara ledsen, men bara jubla och glädja dig, om detta verkligen är döden. Dock har den så många gånger lurat mig, att jag inte vågar hoppas.”

Det blef emellertid allvar denna gången. Hon låg stilla två dygn och dog sakta, som när en flod sinar ut, droppe för droppe.

Flyktigt sedt innehåller hennes lif ej mycket, men om man ser djupare, har hon gifvit en stor skatt af godhet och deltagande till sin samtid. Hvem kan beräkna hvad ett ord, sagdt till tröst i sorgen, till uppmuntran i arbetet, till medkänsla i framgången, kan ha för ett inflytande? Och hon var gifmild med goda ord.

Och så detta tålmod!

Må alla de, som lida, alla de, som tro sig öfverflödiga i lifvet, därför att de, bundna vid sjuksängen, inte kunna springa omkring som så många andra och glädja sig med att ihågkomma antalet af sina mandater, må de hämta tröst af Vendela Ulners lif! Hon hade inte heller kraft att utföra allt, hvartill hennes lifaktiga ande uppmanade henne, men hon kunde lida och älska, och detta är och förblir dock det högsta — liksom också det svåraste — för oss människor.

HON VAR ett barn. Med öppen famn för alla, Hon ville dela allas sorg och fröjd. Själf öfver lifvets jäkt och oro höjd, På allt hon lät sin kärleks solsken falla.

Hon var en varelse i eld bepröfvad, Ty ”smärta” hette hennes hvardagsbröd, Och hennes lif var blott en långsam död, All friskhet, frihet, arbetsfröjd beröfvad.

Hon var en ande. Kroppens späda dräkt Ett blomsterhölje blott för själens kärna, Som lyste oss till mötes lik en stjärna.

Nu är den svaga blomsterstängeln bräckt, Och hennes starka själ har börjat färdan Emot den obekanta andevärlden.

VENDELA ULNER PÅ ÄLDRE DAGAR.

PROFESSORSKAN ARLA WALLIS:

SOM ”FANATISK” nykterist vill jag ha rösträtt och valbarhet för kvinnor, därför att jag

vet, att t. ex. år 1905 endast i vår goda hufvudstad utskänktes och försålades cirka 8 miljoner liter spirituosa.

vet, att $\frac{3}{4}$ af alla de brott, som leda till intagning i statens fängelser, äro orsakade af alkohol,

vet, att fängelser, fattighus, sjukhus och hospital till stor del fyllas

af genom alkoholmissbruk arbetsodugliga män och kvinnor till förlust för hem och samhälle,

vet, att ett stort antal idioter ha alkoholister att klandra för sin tillvaro,

vet, hur intimt förenad alkoholen är med tuberkulosen och de veneriska sjukdomarna.

När jag så ser göteborgskrogens råa, raglande, svärjande, skönhetsvidriga figurer (tänk endast på deras hemkomst till hustrur och barn!) och jämför dem med t. ex. Restaurant Fridhems lugna, sansade och i allo hyfsade gäster och vet, att det uteslutande är alkoholen, som frammanar denna enorma skillnad på personer ur samma klass, ja, då vill jag ha rösträtt, vill bli i tillfälle att till lagstiftare välja sunda, vakna, själfuppoftande män och kvinnor, som kunna och våga stödja nykterhetsarbetet genom restriktiva lagar, lagar hvilka isynnerhet för landets ungdom minska *frestelserna* till bruk af alkohol och därigenom blifva lagar till *förekommande* af brott, af sjukdom och af andlig som lekamlig nöd. Väl blefvo dessa lagar ett skydd för oss kvinnor och barnen, men de blefvo det icke minst för våra ”svaga herrar”.

Som alla tidens stora sociala frågor, alkoholfrågan, tuberkulosfrågan, bostadsfrågan, arbetarfrågan m. fl., äro oskiljaktigt sammanlänkade, blir själfallet önskan om alkoholfrågans lösning genom reformerade lagar en önskan om öfriga frågor lösning.

Stockholm, april 1907.

ARLA WALLIS.

*

FRIHERRINNAN AUGUSTA ALSTRÖMER:

Hr Redaktör!

L IKSOM I forntiden vestalen hade till sin uppgift att värda den heliga elden samt vid rådslag afgifva sin röst — så anser jag,

att nutidens kvinna kan genom den rösträtt, hon nu fordrar, komma att kraftigare värna om vår kristna tros heliga eld, denna tro hvilken är grundvalen för ett folks bestånd och framåtgående.

Som staten grundas på familjen, anser jag det såsom misshushållning att icke begagna

är en lättsmält kraftföda för såväl barn som äldre personer. — Mellins Food ökar mjölkafsöndringen hos ammande mödrar.

MELLINS FOOD

den kvinnliga insikten och uppfattningen i förvaltandet af statens ärenden. Kvinnans inflytande, som varit stort i alla tider, bör icke såsom förr endast utövas indirekt och utan ansvar. Ju mera kvinnan uppfordras att framtråda, dess större blir hennes ansvarskänsla.

Lyckeby, april 1907.

Med utmärkt högaktning

AUGUSTA ALSTRÖMER
född Ehrenborg.

*

FRU VERA LINDBLAD v. KRÆMER:

SKÅLET HVARFÖR jag för min del vill ha rösträtt bäres icke af några upphöjda motiv, det är jag skyldig att erkänna. Ur tidsandan, uppfostran, själförsörjningsplikten och debetsedlarna har det vuxit fram en häpen undran, hvarför vi kvinnor skola stå utanför.

Sedan, under några års journalistisk verksamhet, har jag kommit i beröring med ett antal, och det ett mycket stort antal kvinnor, hvilkas osjälviska, storstilade, uthålliga och målmedvetna personligheter gjort klart, hvilken barock orättvisa, som ligger i deras utestängande från rätten att vara med. Samma verksamhet har lärt mig, att det är stor skillnad på männen i duglighet och plikttröhet, och att hvad man förr kallat "fruntimmersaktighet" trifs hos männen i lika hög grad och "manligt" solida egenskaper hos kvinnorna i samma mån. Hurudana vi äro som människor betyder således ingenting. Jag vill ha min rösträtt för att jag är en normal, fullvuxen människa, det är allt. Och jag ser intet skäl, hvarför jag ej skulle få den.

Men jag vet också, att rätten att rösta skall fylla mig med glädje, ja lycka. Så högt sätta vi vår medborgerliga plikt, att den får våra hjärtan att svälla, den ger oss spänstighet och ny lust att lefva. Så har jag känt, då jag röstat vid de kommunala valen. Och då vi så högt akta och vörda vår medborgarrätt, hvarför är man då rädd att ta oss med?

Stockholm, april 1907.

VERA LINDBLAD v. KRÆMER.

*

FRU ELLEN IDSTRÖM:

ÄNNU GIFVES det kvinnor, som i den grad ha slafvinneinstinkterna kvar, att de förklara sig nöjda med att stå under mannens målsmanskap, och som äro så okunniga om hvad deras värdighet helt kräver, att de säga sig ingen rösträtt vilja ha. Somliga skylla på att de icke äro "mogna" för saken, men förbise, att detta slag af mognad är något, som man tillägnar sig, icke får såsom en gåfva från himmelen.

Masspetitionens många namn ha emellertid visat, att det också finns kvinnor, som känna sin plikt och sin rätt, och som med harm och smärta öfver att vara utestängda från att deltaga i lagstiftningen måste åse mannens vanmakt dels och dels bristande goda vilja i handhafvandet af de allmänna angelägenheterna inom stat och kommun.

Bostadsfrågan, nykterhetssaken, fattigvården, sedligheten fordra framförallt en kvinnligare,

d. v. s. en kärleksfullare, en rättfärdigare och till sina detaljer mera praktisk lagstiftning. Men i stället för ett direkt ingripande måste kvinnorna gå välgörenhetens långa omväg... det leder till halfmesyr.

Klokare vore att söka få till stånd lagar, som göra välgörenheten öfverflödigt, men ensam har mannen visat sig icke kunna gå i land med detta. Det är därför jag önskar rösträtt och valbarhet åt kvinnor.

Göteborg, april 1907.

ELLEN IDSTRÖM.

Våra stadsbostäders inredning.

DE INLAGG i frågan om våra stadsbostäders inredning, som framkommit med anslutning till arkitekt Hallmans artikel i ett föregående nummer af Idun, tyckas oss redan de bekräfta artikel-författarens uppfattning att våra fruar i den saken ha sin egen mening och en mening, som bör bli hörd och göra sig gällande. Ju mer frågan debatteras, dess tydligare torde det bli för hvar och en, att den stadigt fortgående omvandlingen af samhälls- och hemlifvets former kräver en motsvarande nyskapning på bostadsinredningens område, att den gamla slentrianen måste vika, och att man måste börja experimentera med nya idéer. Värdet af hvarje initiativ, hvarje impuls, torde därmed ligga i öppen dag, och vi vädja till hvar och en, som har något uppslag att komma med, att deltaga i vår diskussion.

I.

NÄR JAG nu lämnar kökssleffen och griper pennan, så skyller jag på bostadsfrågan, den är en alltför aktuell sådan, för att inte hvarje hustru gärna skulle vilja yttra sig i den. Och utan en längre fin inledning kommer jag burdus in på det, som ligger mig närmast om hjärtat.

Arkitekten Hallmans förslag är nog så bra, men hvem har råd till en sådan våning? Hvad hundratals familjer önska är: en, om också enkel, men rymlig, snygg och hemtreflig bostad; den rymliga lägenheten i Stockholm är alltför dyr. Jämför dess hyror med världsstädernas, och med häpnad se ni, huru det relativt lilla Stockholm drar hyror, som lämnat t. ex. Berlin och Hamburg betydligt bakom sig. Det kan omöjligt vara tomtvärdena, som ensamt åstadkomma detta. Flere faktorer samverka här, bl. a. att husen oftast äro solidare byggda, att arbetsintensiteten hos den svenske arbetaren står långt bakom den tyske kamratens, att den svenske arkitekten eller entreprenören beräknar högre förtjänst än den tyske och, "last but not least", att all komfort och alla bekvämligheter, som den svenska våningen uppvisar, kosta alltför mycket pengar.

Båda delarna äro visst inte att förakta, när man har råd därtill, tvärtom — men all denna komfort kan icke ersätta utrymme, och det finns hundratals husmödrar, som hellre skulle ta en enklare våning, men ett rum mera. Man kunde godt undvara hiss, som kanske hälften af hyresgästerna använda, de glasmålade kyrkofönstren i förstugorna, marmortrapporna och mycken annan grannlåt, om man i ett snyggt och hyggligt hus fick 3 rum i stället för två, då man ej har råd till större hyra än 7- å 800 kr. och ändå anser sig vara anständigt folk. Ekonomihiss borde dock anordnas i dessa hus, där äfven veden kunde befordras upp till våningarna och med hvilken sophinken vid en bestämd timme morgon eller kväll fick gå ned, så att gårdskarlen kunde tömma och åter sända upp den.

Apropå anständigt folk med mindre penningpung, så är det just denna kategori, som samhället behandlar mest styfmoderligt, därför att de göra minst väsen af sig. Rikt folk kan få hvad de vilja ha, fattigt folk förstår äfven så väl att göra sig bemärkta och alla hjälpa till att påpeka deras belägenhet, men de många, som genom sin bildning och intelligens ha rätt till ett visst anseende, som de ej vilja förlora, som de ofta med stor försakelse upprätthålla, dem bispringer ingen. Därför vore det väl, om deras börda i någon mån kunde lättas och detta bland annat genom ändamålsenliga bostäder.

Hvad trefnad bjuder t. ex. det boaserade vardagsrummet med öppen spis (hvars matvrå, i parentes sagdt, hör till nutidens bästa uppfinningar i den vägen), när man är tvungen att där för natten uppställa en eller två bäddar, eller hvart tar hygien den vägen, när man åt ett större barn måste bädda i en garderob? Den tar afsked och det undrar ingen på!

Bäst vore, om man hade barn i stil med lägenheten, men det låter sig tyvärr ej alltid göra! I Tyskland (då arkitekt Hallman ju åberopar utlandet) skulle man

gärna nöja sig med mindre komfort, men begära mera utrymme för sängplatser, det är säkert.

Om det engelska husets inredning kan jag gifva upplysning, men vidare praktisk anser jag den ej. Man har dock där en fördel, som ej kan skattas tillräckligt högt, nämligen den, att man är ensam herre i sitt rike. Köket i källaren, stenlagdt eller cementerad, är golkallt, så det förslår, och dess enda fördel är att inte matos känns i våningen. I källarvåningen finnas dessutom jungfrukammare, skafferi, tvätt- och kolrum, klosett för tjänarne m. m. I bottenvåningen hall, salong, matsal med hiss från köket; bibliotek eller vardagsrum och ett å två sofrum i första, sof och badrum i andra våningen och kanske gästrum i tornen. Se där det vanliga, som kan utänjas eller inskränkas.

I Hamburg och omnejd begagnades dessa hus förr i stor skala. Långa alligator i villakvarteren voro så bebyggda, och det finns ej något mera tilltalande än dessa små hus, liggande i en liten trädgård, där ägaren finner en sund och lugnande sysselsättning och glädje efter sitt ansträngande och jaktande arbete. Med rum och kök på nedre botten och två sofrum en trappa upp betinga dessa små hus en hyra af 5-700 mark allt efter rummens storlek, visserligen långt ifrån stadens centrum, men med ständig spårvagnsförbindelse och all behöflig handel på nära håll. Närmare staden och med mera komfort och utrymme är hyran 8-1,200 m. och mera, men tyvärr undanträngas dessa små idyller, sannskyldiga egna hem, allt mera. Våningen i hyreskasernen är bekvämare för den tyska husmodern, som allt mer och mer med hjälp af sina döttrar eller en präktig hjälpmadam är sin egen jungfru.

FRU MARGOT.

*

II.

"Den ena vill si, den andra så."
Hallman.

JAG SKULLE vilja kasta om A och E, hvaraf vunnes för sängkammaren (E) afskildhet, direkt förbindelse med vardagsrummet med dess trefliga rymliga spiselvrå.

Finnes ej barn blir det ett förtjusande "fruns rum" — eller herrns.

Hvardagsrummet är helt enkelt idealiskt liksom dess förbindelser med serveringsrum och kök.

En mörk punkt: tamburen. Kunde ej V. C. makas in och väggen mot trapphuset få lof att släppa igenom så mycket som möjligt af ljus och luft? Kanske t. o. m. via A en del sekundär dager skulle kunna erhållas. Och dörren till vardagsrummet är väl ej en vanlig tvärdörr?

Beträffande solidarköket bara en liten fråga. Kan det särskilda disk- och rensrummet för ett litet hushåll medföra någon vidare arbetsbesparing? Blir det ej rätt arbetsamt med dessa förflyttningar fram och tillbaka af kärl, matvaror etc. att ej tala om renöringen af alla dessa bord och bänkar, och kan ej afsedda ändamålet lika bra ernås genom praktiska anordningar i köket i form af inventiösa diskbord, skoborst-, lamp-, putsskåp o. d., hvaraf man såg värdigt trefliga saker i mönsterköken å Dresdenutställningen förliden saker?
— TA—TA.

*

III.

VÅRT A OCH O, begynnelsen och änden, bör vara köket. Det bör naturligtvis som vanligt ha oljemålade väggar, men hvad jag här vill säga är särskildt några ord om skafferiet, som består endast af väggar samt en dörr, som går ned till golvet, ej med tvärså, ty de äro endast smutsgömmor. Nu går jag in i skåpet, om det är aldrig så litet, och sätter upp slår till att lägga hyllor på. Slårne fästas med skruvar i väggen, så att de vid behof lätt kunna tagas bort. Nu målar jag hela skafferiet i olja, lägger in lösa hyllor, så många jag vill ha; de få aldrig fastslås, ej heller målas, ty de skolas skuras med grönsåpa och soda på båda sidor och detta, om jag så vill, på gården — allt af hygieniska skäl.

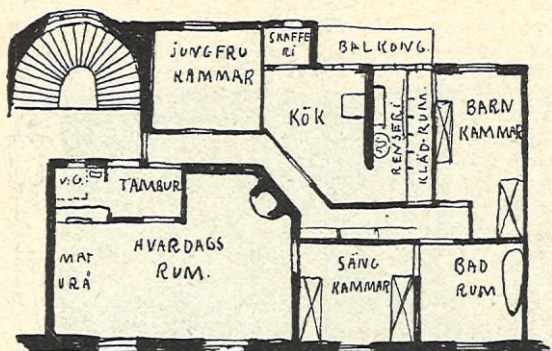
Nu till skåpet vid fönstret, som alla måste hafva — utom jag! Det bör då bestå af en skifva, som sättes fast vid väggen och hvilat på stolpar eller slår; på dessa slår fästas dörrarna, som äfven de gå ned till golvet. I detta så bildade skåp sätts lösa hyllor, som lätt kunna tagas bort. På detta vis slippa vi grytsotet, ej en dag för tidigt. Våra nuvarande skåp äro pesthårdar och så byggda, att de ej med bästa vilja kunna göras fullständigt rena.

Nu till vattenledningsskåpet. Det skall göras på samma sätt — endast dörrar och stolpar, bildande stommen till ett skåp. Vidare en vedlår i köket utan botten samt fristående, så att den kan skuras både ut- och invändigt. Spiseln bör stå en fot från väggen, så att den lätt kan hållas ren. Ett så inrättadt kök blir billigare än de nuvarande, där allt skall slås fast med domkraft. "Ju enklare dess simplare!" sa' salig Dumbom.

BARA EN KVINNA.

Lagermans flytande putspomadada BONAMI.

IV.

SE HÄR ett litet förslag till omringering af arkitekten Hallmans i Idun införda våningsplan. På samma kvadratyta som den för en 4-rums lägenhet disponerade skulle jag önska inredningen som bifogade teckning söker klargöra. Den ena uppgången har dock, såsom i mitt tycke varande obehöflig, slopats.

Tamburen är något mindre än å förslagsteckningen, men badrummet däremot ganska mycket större och placeradt intill sång- och barnkamar. Intet negligétraskande i långa korridorer således! Badrummet bör för herrn och frun användas till fullständigt toalett- och påklädningsrum. Det blir då till en trefnad, som mitt tycke öfvergår skilda sofrum.

År familjen i behof af tvänne tjänarinnor, är ju jungfrukammaren nödvändig. Den är dock på min ritning så belägen, att den kan hyras ut för sig, och barnkammaren är så stor, att en liten familjs enda hjälpreda där kan ha sin byrå och sofplats. En garderob finns för henne i korridoren. Som ersättning för störd natt bör hon beredas tillfälle att hvila en stund på dagen. Åh förlåt, detta var ju ett hopp in på tjänarinnefrågan.

Med fönster försedda dörrar från såväl klädkammar- som rens- och tvättrumsafdelningen ut till balkongen för alla sorters borstning och vädring! Till köket leda skjutdörrar.

Strykningen kan försiggå på en i väggen fastgjord, fällbar bordskifva i rensrummet.

År familjen utan tjänarinna, borde det vara ett nöje att äta i köket, om nämligen någon praktisk inredning, som borttager köksoset, kan åstadkommas. Den trefliga matvrån i hvardagsrummet med sitt långa omålade bord, kring hvilket familjen samlas med sina sysslor om aftnarna, bör naturligtvis finnas ändå. Och gäster trifvas säkerligen bättre i rum, som äro till för familjens egen och icke endast deras trefnad.

Värmeledning spar mycket arbete, damning icke minst. Men för att i någon mån dölja de fula ledningarna inrättas breda fönsterplattor med plats för slinger- och andra krukväxter, som trifvas förträffligt öfver värmelementen. För många fönster göra intet rum hemtrefligt.

Rummen kunna gärna vara något under 3 meter höga, men god ventilationssystem är behöfligt.

Sist en bön: slopa de räfflade och utstyrda panel- och dörrlister m. m., som blott blifva till dammsamlare, och låt oss få släta eller rundade dylika i stället!

FRU MAJ.

Gemensamma fördelar.

Ord till husmödrar och tjänare.

ETT GAMMALT ordspråk säger: "Den enes död är den andres bröd". Ja, så går det ofta till i den vida, vida världen, där det dock är så trångt om platser och lefvebröd. Men i stort sedt är lyckligtvis så ställt, att hvad som gagnar den ena också är till nytta för den andra. Detta gäller isynnerhet sådant, som tjänar att fylla behof. Köpare och säljare behöfva hvarandra, och förmedling af tillgång och efterfrågan länder till båtnad för båda parterna.

I intet fall är förmedlingen af så stor vikt som på arbetsmarknaden. Arbete är ett lifsvillkor för de flesta människor; tillgång på arbetskraft är en nödvändighetsvara för ett samhälles bestånd.

Men hvarför längre teoretisera? Husmödrar och tjänare veta mycket väl, att de behöfva hvarandra. På de gamla kommissionskontoren

ha de fått detta klart för sig genom dryga afgifter å ömse sidor för att få, hvad de sökte. Och ändå, hur glad och tacksam var man ej, för att kommissionskontoren funnos till! Mången barmhärtig samarit har på kontor, där föreståndarinnan varit känd som en de värnlösa vän, fått anvisning på god plats för någon skyddslös ungdom, som skickades ut i världen. Och hur många husmoder, trött och med värkande lemmar, har ej varit tacksam för att där finna ett behöfligt biträde.

Staden själf har på de sista par åren tagit saken om hand till stor båtnad för samhället. Man har inrättat en arbetsförmedlingsbyrå, där arbetare och arbetsgivare få afgiftsfritt göra upp sina mellanhafvanden. Men en enda sådan byrå förslår ej för rörelsen i hufvudstaden.

Nästan samtidigt inrättade några för saken intresserade fruar en byrå kallad "Hemmens platsanskaffningsbyrå". Denna tycks utträtta mycket godt, dels genom billiga afgifter, dels genom omsorgsfull uppsikt såväl till tjänares som husmödrars bästa. Betygen granskas noga, och på byrån söker man upplysning om hvad slags plats erbjudes den tjänstsökande. Numa finnas tvenne sådana byråer, den ena vid Linnégatan 25, den andra vid Upplands-gatan 50. Under senaste året har genom deras förmedling öfver 800 platser blifvit tillsatta.

På allra sista tiden har man börjat tala om att starta arbetsförmedlingar för barn inom Stockholms folkskolor, ett förslag, som, praktiskt utfördt, sannolikt skulle gagna både de små arbetarne, deras föräldrar och mången arbetsgivare. Utrymmet medgifver ej att närmare ingå på ifrågakvarande projekt, som dessutom ej ännu realiserats.

Hvad som på detta område är mest behöfligt för Iduns läsarinna är anstalten "Adresskontor för arbeterskor och arbetsgivare", där biträden skaffas för sådana tillfällen, då oförutsedda omständigheter stundom sätta husmödrar i största bryderi. Kontoren lämna adress på hjälphustrur, städerskor, tvätterskor, uppapperskor, sömmerskor o. s. v. Adresskontoren äro praktiska inrättningar för att hjälpa folk att hjälpa sig själfva. Den förening, som grundat anstalten, ställer ej till med extra arbeten för att skaffa förtjänst, utan söker blott ställa så, att arbete, som behöfver utföras, anvisas åt dem, som just söka sådant arbete. Föreningen, som haft bestånd i 36 år, har under hela denna långa tid utgifvit ej fullt 5,000 kr. till företagens upprätthållande — mest till bekostande af annonser. Denna ringa gifva, omkring 175 kr. pr år, har afkastat minst 110,000 kr.* i arbetslön åt medellösa biträden. Därjämte har stor lättnad beredts mången husmoder, som utan särdeles kostnad och besvär fått passende biträde vid extra behof, t. ex. vid sjukdomsfall, vid besök af resande o. s. v.

Adresskontoren äro belägna i olika delar af hufvudstaden och därigenom mer åtkomliga för publiken. De hållas öppna hela dagen, hvilket också är en fördel för kunderna. Två af kontoren ligga på Östermalm, det ena vid Jungfrugatan 3, det andra vid Jakobsbergsgatan 6 i hörnet af Biblioteksgatan, samma lokal som Orientaliska Magasinet; ett kontor ligger på Norr, Mästersamuelsgatan 46, och ett på Söder, Hornsgatan 30. Kontoren äro förlagda i bodlägenheter och förestås af dessas ägarinnor, som för sitt besvär inkassera de små afgifterna. Arbeterskan inbetalar nämligen 10 öre för att få sin adress inskrifven på kontoret; arbetsgif-

* Summan kan ej exakt uppgifvas, men sannolikt uppgår den till mellan 140- och 150,000 kr. Förtjänsten varierar för olika arbeterskor. Somliga t. ex. antagas som hjälphustrur i familjer och få ofta förtjänst, andra kanske blott ett par dagars anställning o. s. v.

Äkta Schweizer-Broderi.

Rekvirera prof och modeplanscher å våra halffärdiga, broderade, hvita, tvätt-äkta battistklädningar från kr. 23.50 till kr. 55.20 för hela klädningen.

Vi sända de utvalda klädningarne tull- och portofritt till bostaden.

Schweizer & Co., Luzern F 8 (Schweiz).

Sidentygs-Export. — Kungl. Hofvet.

vare 25 öre för arbeterskas adress. Vanligen lämnas tvenne adresser, ifall den först sökta arbeterskan skulle vara upptagen. Ingen arbeterska inskrifves, som ej kan förete goda rekommendationer.

Samlingen af de sista 20-årsberättelserna gifva några rätt intressanta inblickar i förhållandena på arbetsmarknaden. Där liksom anorstädes visar sig vikten af det personliga inflytandet. Så t. ex. har föreståndarinnan vid ett af adresskontoren kunnat på ett enda år anvisa arbete mer än tusen gånger. Hennes kontor ensamt skaffade förtjänst dubbelt så många gånger som alla de andra kontoren tillsammans. Läget var visserligen godt, men egentliga orsaken till den märkliga framgången var det personliga förtroende, hon hade ingifvit alla, med hvilka hon kommit i beröring under det 1/4 sekel, hon innehaft butiken. Därtill kom hennes praktiska duglighet samt varma intresse för saken. Det var henne ett nöje att kunna hjälpa både husmödrar och tjänare. Detta sinnelag är i allmänhet rådande bland föreståndarinnorna och håller föreningen uppe.

För 3 till 4 år sedan, då man lifligt diskuterade frågan om reformerande af förhållandena mellan husmödrar och tjänare, om inbördes kontrakt och bestämda fritider o. s. v. uppstod en allmän klagan på adresskontoren. Föreståndarinnorna voro förtviflade öfver omöjligheten att tillfredsställa de olika fordringarna, öfverdrifna som de ofta voro å ömse sidor. Efterdyningarna hafva ej ännu fullt lagt sig. Anmärkningsvärdt är, att föreståndarinnorna för adresskontoren oftare taga parti för arbeterskorna än för arbetsgifvarna.

För omkring 10 år sedan stod en liten artikel i Idun om adresskontoren, skriven af en ung fru, som i husliga bekymmer blifvit hjälpt genom adresskontorens förmedling, och som önskade att genom hänvisning till denna anstalt bereda lättnad för andra unga fruar i samma predikament. Denna korta anvisning förorsakade en ovanlig rusning till adresskontoren, ett bevis på behöfligheten af dylika små påstötningar.

EVA FRYXELL.

Teckningslista för bidrag

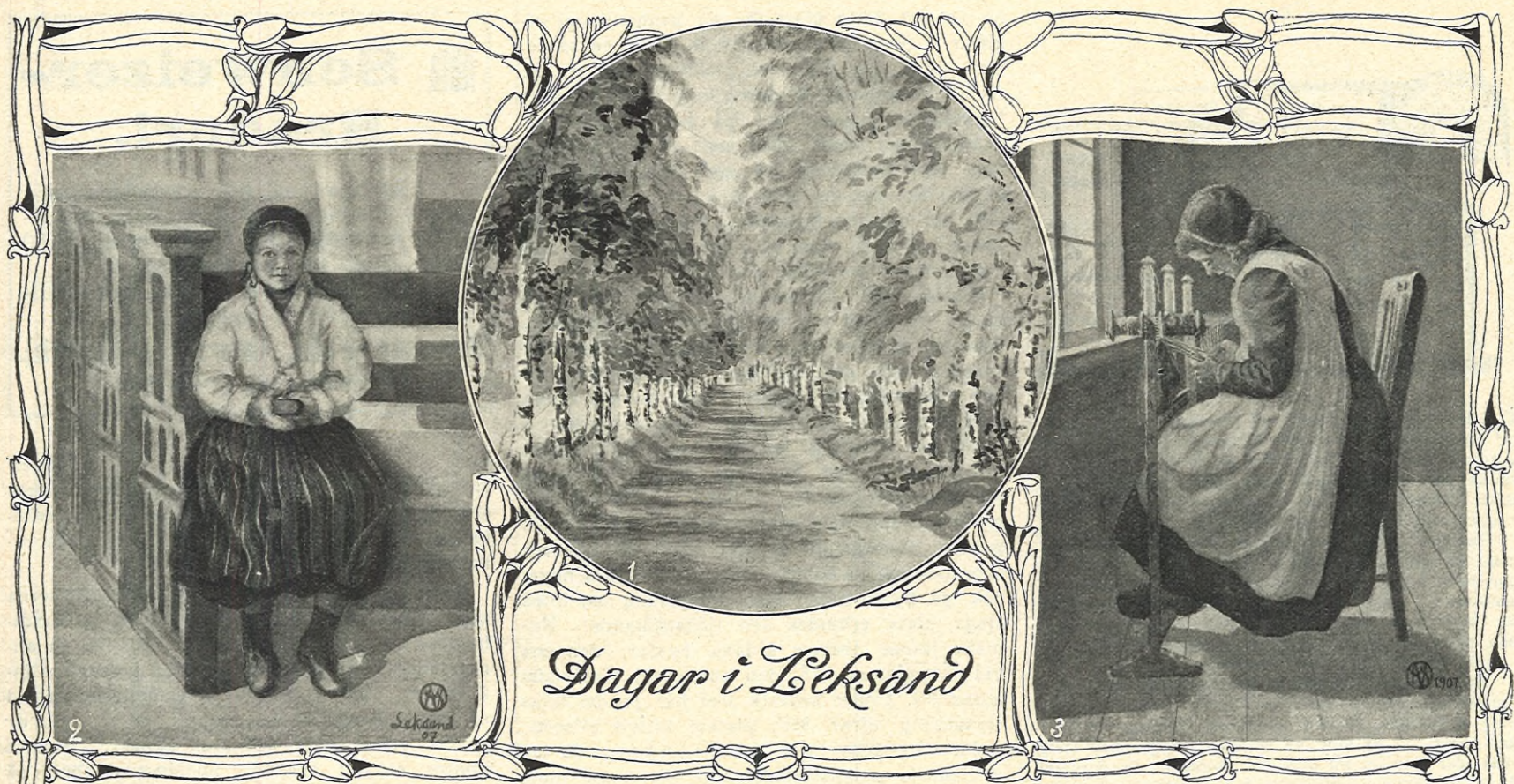
till

Wennerbergstoden i Uppsala

finnes för hugade bidragstecknare tillgänglig å tidningen Iduns byrå, Drottninggatan 51, Stockholm, och mottagas äfven tacksamt pr post insända bidrag, hvilka sedan i sinom tid komma att redovisas i Idun.

LUZERN

Förnäm vistelseort under sommaren.
G:D HOTEL NATIONAL.
Härligaste läge vid Vierwaldstättersjön. Rum från 4 kr. Ill. prospekt gratis

VÅREN AR HÄR och safter och känslor jäsa i naturens ådror och människornas bröst. Reslusten griper sina offer med oemotståndlig makt, och man börjar slå råd och planera för den stundande friluftssäsongen. Hvar skulle man väl då angenämare kunna tillbringa några sommarveckor än vid Siljans fagra och minnesrika stränder, i själfva hjärtat af Sverige, i den svenska naturens och de svenska krafternas ramaste bygd. Följande anspråkslösa minnesbilder af en bland de många, som lärt älska den, vilja endast vara ett ringa tack och ett uppmuntrande: gäck ni och gör sammaledes!

OM NI TYCKER OM att resa och har en äkta man, som hyser samma böjelse, känner ni säkert som en elektrisk stöt, då han första gången framlägger ett reseförslag för den stundande säsongen.

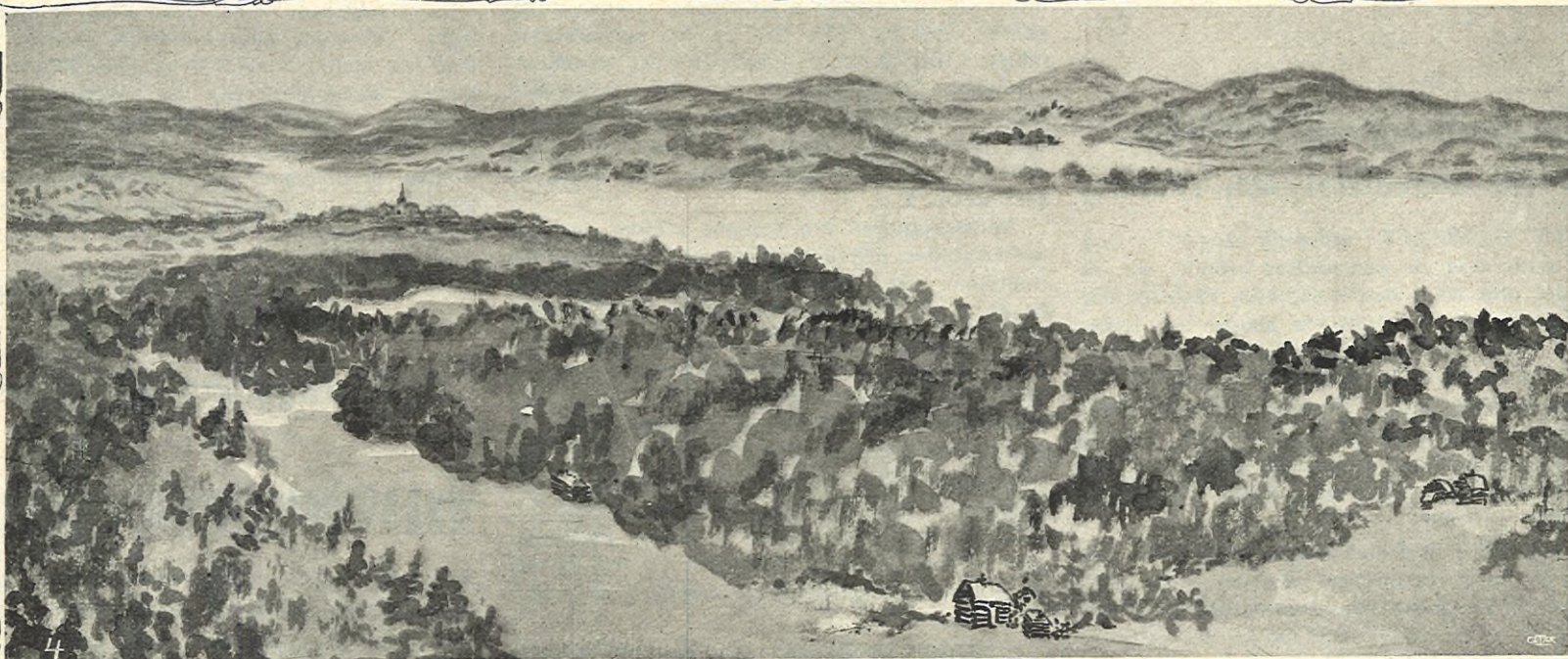
Så känner åtminstone jag det, och då "min gubbe" en vårdag föreslog, att vi skulle besöka Dalarne under sommaren, åtföljdes den vanliga glädjestöten af en känsla, sådan man icke just erfar vid utsikten att få besöka främmande länder. Det var en känsla af ömhet för vårt eget gamla kära land, som länge manat oss att komma och väl också mötts af vår längtan, men icke dess mindre äfven af beständiga uppskof.

Som vi genast voro ense, hade vi nu blott att upprätta en resplan, som kunde lämna största möjliga utbyte, och detta

resulterade i att vi, med Leksand som närmaste mål, valde att fara med Södra Dalarnes järnväg öfver Smedjebacken—Ludvika—Borlänge och vidare med Siljans järnväg fram till Insjön. Från Leksand skulle färden sedan fortsätta till Mora—Ålfdalen—Rättvik—Falun—Säter—Hedemora o. s. v. tillbaka till Stockholm.

Så bestämde vi. Men ännu återstodo många veckor innan vi skulle bege oss af, och jag, som länge hållit på att repetera Sveriges historia i Starbäcks digra framställning, fick brådtom att hinna upp Gustaf Vasa för att ha i färskt minne allt som från denna tid kunde beröra de trakter, vi ärnade besöka.

En tidig morgon strax före midsommar bege vi oss i väg. Redan vid Almarästaket har jag användning för min Starbäck

1. KYRKALLÉEN I LEKSAND. 2 LISSKULLA I LEKSANDS KYRKA. 3. LEKSANDSFlicka VID BANDVÄFSTOL. 4. UTSIKT FRÅN KÄRINGBERGET ÖFVER LEKSANDSNORET OCH ÖSTERVIKEN AF SILJAN MOT SILJANSNÄS, BJÖRKBERGET OCH GESUNDBERGET. EFTER LAVERINGAR FÖR IDUN AF GERDA NORDLING.

— det var ju här, som den förrådskärlske biskop Trolle smidde sina planer till landets undergång! Förtjusande landskapsbilder breda sig på båda sidor om järnvägen, och skissboken måste fram till ett första litet minnesblad i den långa serie, som sedan allt efter resans lopp sväller ut mellan dess gråa linneparmar.

Frampå middagen äro vi inne i Bergslagen, det gamla Järnbäraland. Här börja åsarne att resa sig och stora skogar bölja fram. På slätterna mellan dem ligga de små grå, timrade höladorna strödda. Så små och nätta synas de, där man susar förbi, att man skulle vilja taga en under hvar arm med sig och plantera på sin egen torfva.

Och stugorna sen — hur gammaldags hemtrefliga ligga de inte där och mysa! Upprepade gånger säga vi till hvarandra: "Ser du den lilla stugan eller gården där — den skulle allt passa oss förträffligt!" Snart säga vi intet, endast se på dem och så på hvarandra.

Dalälven buktar nu fram bredvid järnvägen och fängslande är att följa dess lopp. Så glimtar en och annan kullas bjärtfransade hufvudduk. Gagnef är nära, och strax därefter ha vi nått banans slutpunkt vid Insjön.

Vi gå ombord på båten och äro efter en halftimme i Leksandsnoret. Ur stimmet på båtbyggnaden uppdyker gästgifvargårdens raska ombud, som tar hand om vårt gepäck och ledsagar oss till vår bostad.

Fastän vi långt i förväg anmält vår ankomst, är det dock omöjligt att få rum på själfva gästgifvargården, men vi få i stället disponera så godt som en hel stuga nere i Noret, tillhörig en känd konstnär, och detta utbyte blir ett stort plus till de behag, vistelsen däruppe erbjuder.

Leende och ljufligt synes mig Leksand som ingen annan plats jag besökt, och det blir en tid full af stämning, färgglädje och naturdyrkan, vi tillbringa där uppe.

Än vandra vi fram och åter i den härliga björkallén, som leder fram till kyrkan, än följa vi gångstigens slingringar öfver de vilda strandniporna. Mellan busksnår och stora rullstenar söka vi oss ner till stranden. Utifrån Siljan och Österviken komma de små böljorna sakta kluckande öfver den fina sanden. Snart äro vi i Barkdalen, kyrkbåtarnes gamla landningsplats, en pittoresk, af knotiga tallrötter och höga trän flankerad ränna, som leder upp i skogen, den stora, fria skogen.

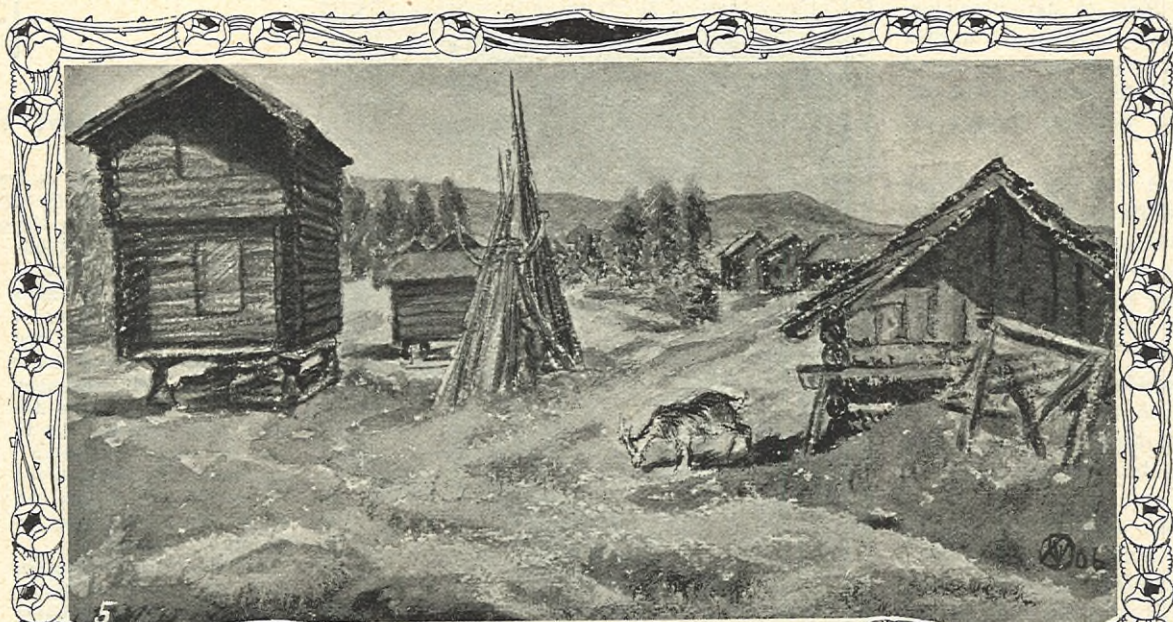
En annan dag promenera vi genom Noret och utmed älven till Tibble, grannbyn, eller Ullvi där bortom. Uråldriga och gråa, fängslande och intressanta gamla byar.

Tätt ligga stugor och täppor intill hvarandra, och smala gator ringla ned mellan dem åt älven. Kringbyggda gårdar med pittoreska interiörer, trappor och utbyggen; måleriska härbren, stultande på sina gamla stolpben; humlesängar, öfvervuxna jordkällare, kanske med en get betande på taket; några knotiga fruktträn här och hvar — allt, allt blir oss snart så förtroligt och kärt!

Vi slå oss ned på en sluttning åt älfsidan, njutande af sol och luft. Några barnungar bada och plaska ute i vattnet. En hvithättad gumma med en lie öfver axeln kommer ur en gränd fram till gräslindan bredvid oss, som hon i sakta mak börjar afmeja.

Själfva kyrkbyn ter sig aldrig så liflig som på midsommaraftonen. Då fejas och pyntas till högtid i hvar vrå, då stå alla stugor löfvade och otaliga ljusgröna ungdomar bilda vakt vid förstukvistar och portgångar. Då samlas här tusenden, delvis nationalklädda leksandsbor för att åskåda majstångens resande och deltaga i dansen.

Det hvilar en drömande och underlig stämning i den halfljusa kvällen öfver människohoparne, som i spridda skaror under väntan och dämpadt sorl sakta röra sig fram och åter kring ångbåtsbryggan

Fröken AMALIA CARLSSON

5. UTSIKT FRÅN LEKSAND MED HÄRBRE OCH BETANDE GET. TECKNING AF G. NORDLING. 6. FLOTTBRON OCH ÅNGBÅTSBRYGGAN I LEKSANDSNORET. 7. KYRKAN OCH PRÄSTGÅRDEN. 8. KYRKBÅT PÅ SILJAN. 9. GÄSTGIFVARGÅRDEN. 10. SÄLLSKAPSRUMMET I GÄSTGIFVARGÅRDEN. 11. INTERIÖR AF "GAMMELSTUGAN". ERICSSON OCH LARSSON FOTO.

och majstångsplatsen. Men då den blomsterhöljda jättespiran vid midnattstid under andlös spänning rests i höjden, bryter som en lättad suck ur allas bröst, och det blir luft och lif, dans och yra, till dess den nya dagens sol står högt på himmelen.

På andra sidan Noret och flottbron ligger Källberget, bevuxet af doftande furuskog. Genom att bestiga en utsiktsställning, som reser sig bland furorna, når man öfver trädtopparne och fria, smekande vidder öppna sig rundt om.

Vid bergets fot bor en gammal kärnmas, som under många år roat sig med att samla en otalig mängd dalaslöjd: kläder, husgeråd, åkdon och allehanda redskap, och nu sammanfört det allt till ett litet museum, inrymdt i flere gamla stugor, en kvarn m. m., det hela väl värdt ett besök.

Först och sist locka oss dock Karingbergets mäktiga fjärrblick och klara, balsamiska luft. Öfver en långsträckt bergplåt och under täta furuhalf slingrar stigen ditupp. En dryg kvarts väg och vi stå på de sedan häxbålens dagar namnkunniga hållarne. Men än högre upp måste vi, till toppen af utsiktstornet!

Här utbreder sig ett haf af ändlöst buktande skogsåsar, blånande mot synranden, och som blomtuftor i de grönskande skrefvorna brista byarne fram.

Man vänder blicken mot väster och har så närmast under sig den åldriga kyrkan med sin lökkupol ytterst på udden mot Östervikens breda fåra, som från Siljans vida vattenspegel spränger fram mellan urbergen och på sin rygg bär tusentals timmerstockar. Där bortom ligger Siljansnäs med sitt hvita tempel, glimmande mot Gesundabergets dimblåa bakgrund, och långt i fjärran skymta Älfaldsbergen som svaga molnkonturer.

Åt andra sidan ligga de bekanta Bergsängsbackar på vägen till Rättvik och så Knyttberg, Insjön, Ål, Tunsta — stora mjuka linjer och typiskt svenska landskap hvar man ser.

Till många af de platser, som man här likt en stor rundmålning ser upprullas inför sig, göra vi särskilda utflykter till lands och sjös, promenader och bergbestigningar.

Men hvart man än styr färden i de vackra Leksandsnejderna, så drages man dock åter och åter till samlingsplatsen för de flesta turister och pensionärer, till gästgifvargården och dess aldrig sinande näringskällor.

Här kommer man och går som hemma hos sig, känner trefnadens ande följa öfverallt och kan icke annat än trivas och må godt. Här samlas man, ofta i hundratals, och för alla räcker det rundligen till.

Dignande af allehanda goda anrättningar stå borden morgon, middag och kväll. Första dagen undrar man, om det är någon särskild festdag, men finner snart, att här hvarje dag har en festlig prägel. Salar och verandor, ja, stundom hela gårdsplanen äro fullsatta af glada, tvångslösa och hungriga människor, och från någon af de lummiga bersåerna doftar kaffet.

I det gröna gräset vid den stora hänggungan sitter Mia, en typisk lisskulla i gulkolt och rosigt hätta, färdig att sköta gungan, då någon behagar krypa upp i den. Små svarta kattungar titta fram ur buskarne, och ett par lefnadslustiga taxar vilja också vara med på ett hörn.

Att det är en kvinna, som regerar här, känner man nästan i luften. Och att det måste vara en ovanligt företagsam, energisk och godlynt kvinna känner man ock.

Det är fröken *Amalia Carlsson*, som innehar och sköter gästgifvargården på detta utmärkta och lofvärda sätt. Hon har ofta hufvudbyggnaden och de båda trefliga flyglarne, tingshuset, klockargården och dessutom en hel del annex och stugor rundt om i byn fulla af sina

UTSIKT FRÅN BARKDALEN.

pensionärer. Hon sköter landtbruk och ladugård och har låtit uppföra ett mönstergillt hönseri, hvari t. o. m. en och annan praktfågel fått plats.

Första kvällen vi kommo gående i kyrkallén, möttes vi nämligen af en stolt och gravitetiskt klifvande trana — naturligtvis fröken Carlsons — och senare på aftonen förkunnade några intensiva skrin, att äfven påfåglar hörde till husdjuren.

Fröken Carlsson, som förut innehaft Stora Hotellet i Linköping, har nu i 7 år ägt och upparbetat Leksands gästgifvargård, som året om har fullt af gäster, med undantag möjligen för april och oktober, ett par välbehöfliga månader af relativt lugn för att rusta till ny kampanj och nya segrar.

Från sitt lilla kontor strax vid entrén, där den fryntliga värdinnan oftast synes residera, leder hon med telefonens tillhjälp de talrika krafter, som stå till hennes förfogande. Men man kan också få se henne, åtföljd af en hel tross, kуска i väg till någon stuga i bygden, som måste iordningställas för väntade gäster, eller med full ifver deltaga i tillrustningarna för någon festlighet i "gammelstugan". För allt och alla räcker hon till och hennes moderliga omsorger bidraga icke minst till, att man längtar åter till det ljufliga Leksand.

Äfven vintertiden är Leksand den härligaste tillflykt för hvila och förströelse i naturens famn. Björkarnas pelarrader i silfverskimrande rimfrostskrud, mellan hvilka den i färgvarma dräkter klädda allmogen böljar fram som en levande blomstergirland på väg till kyrkan; kyrkan själf med sin helgdagsmättade glada frid, de stora snöviderna, de allvarshöga bergskedjorna med sina skiftande dagrar och först och sist folket själf med sitt om tusenårig kultur vittnande själfmedvetna och redbara väsen, med sin öppna och ljusa blick — allt, allt måste tilltala och glädja hvarje svenskt sinnelag.

GERDA NORDLING

Louise Fryxell.

HON VAR en bland de lyckliga människorna, ty hon fick lefva och dö för det, som var henne kärast — arbetet för människors väl och Guds ära.

Det lifskraftiga barnet föddes 1834 och tillbringade sin barndom från det andra året på det vackra Sunne i Värmland. Redan som ung flicka biträdde hon en äldre syster med undervisningen af en del skolbarn inom den stora församlingen. Den tiden låg ännu folkskolan i lägervall. Hon deltog äfven i omsorgen för fattiga och var älsklingsvårdarinnan för sin sjukliga moder.

År 1856 medföljde hon sin fader på en af hans historiska forskningsresor genom mellersta Europa. Redan förut hade hon börjat taga lektioner i målning, för hvilken konstnär hon visade ej obetydliga anlag. Besöken i museerna lade bränsla på elden. Men intresset för studier och konst mäktade ej öfverrösta kallelsen att ägna sitt lif åt att tjäna de nödlidande. Med faderns samtycke fattade hon sitt beslut och inträdde år 1864 vid Diakonissanstalten.

Om hennes storartade verksamhet där skriver pastor Lönegren, anstaltens föreståndare: "Hon har hela 41 år varit elevafdelningens ledande syster och dessutom haft tid och krafter öfriga för skriffrumsarbetet (1872—1901), systrarnas undervisning (1865—1875), för anstaltens räkenskapsföring, systerkassan (1872—1880), parament-arbetets ledning (1880—1892), en vidlyftig brevväxling med f. d. barnhemsbarn m. m. Detta ger en liten inblick i den otroliga arbetsförmåga, som hon ägde och aldrig lät ligga obegagnad."

Om hennes förhållande till systerkåren skriver han vidare: "Få af eder äro väl de, som ej i henne sågo en varmt älskande moderlig vän, som omfattade eder med en underbart vidtfamnande kärlek. Hon förstod eder och räckte till på ett sätt, som endast kan förklaras af en sällsynt förening af viljekraft och kärleks-sinne."

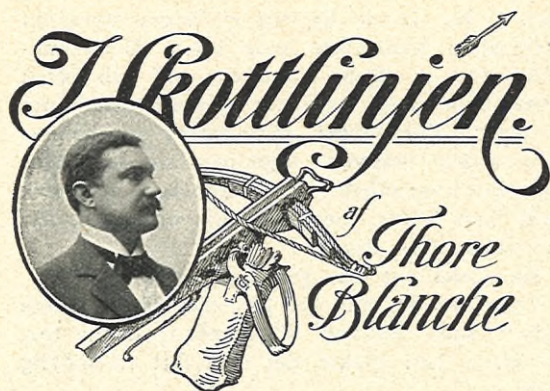
Samma nära vän till Ersta skriver ytterligare: "För Diakonissanstalten har syster Louises verksamhet haft stor betydelse. Visst är, att hon med skäl kan kallas en af dess pelare. Sin anstalts uppgift satte hon mycket högt, dess framgång var hennes stora hjärtesak. Hon fordrade mycket af sina medsystrar men icke mindre af sig själf. Hennes starkaste sida var dock att gifva. Därvid nådde hon vida utöfver anstaltens ramar. Stor är skaran af dem, som hon med gåfvor och råd hulptit, med en kärlek, som satte sig in i hvars och ens läge."

Strängt arbete och stillasittande undergräde dock så småningom hälsan hos denna kraftiga och sunda natur, som, då brådskan det kräde, stundom gjorde af en natt och två dagar en enda kontinuerlig arbetsdag. "Syster Louise får lof att promenera en half timme dagligen", förmanade pastor Bring — men för döfva öron. Kraftkällan utsinade dock aldrig helt och hållet förrän i döden. Äfven under de sista åren satt hon oftast några timmar dagligen vid skriffbordet. Men förkalkning i blod och hjärta (så troddes åtminstone) minskade rörelseförmågan och afklippte tvärt lifstråden, som drifvit verket under 73 år. Vid sabbatens utgång kl. 12 på natten den 7 april afsomnade fridfullt den trogna tjänarinnan.

F. A. EK.

*Undertecknad, som jag
och Grannens förmodat,
anser denna minnelse
alla anse på en god
billig och dryg tårte- och
handbrot.*

*Lageborg, Lethelius
utg. af detta Högskole- och
Påbyggnadsförening för hvarje m. m.*

En märkesdag.

LÖRDAGEN DEN 13 APRIL var en märkesdag i den svenska kvinnans kamp för själförsörjning. Gradvis har hon förvärfvat sig sin nuvarande ställning som arbetande medlem i samhället. Icke endast det enskilda intresset har funnit det med sin fördel förenligt att draga nytta af hennes arbetskraft. Äfven staten har ansett rättvisa och klokhet bjuda att öppna sina portar för henne. Hon finns för närvarande öfverallt. Kvinnan som arbetsmyra har trängt in i statsförvaltningens olika grenar. Nu har hon kommit längre upp på stegen. Riksdagen har slagit upp dörrarna på vid gafvel och det finns icke längre något hinder för en begäfvad kvinna att bli provinsialläkare eller att besätta lärdomsstolarna vid våra universitet.

Motståndet var segt isynnerhet i första kammaren. Det vore emellertid att göra sig skyldig till en orättvisa, om man påstod, att de, som talade emot och röstade emot, gjorde det af fördom och af misstro till kvinnans förmåga och duglighet. Deras argument hörde icke till dem, som man utan vidare kan afvisa såsom oriktiga. Det låter säga sig, att kvinnans praktiska arbete är en fiende till hennes kärlekslif. Det är sant, att den ogifta kvinna, som uppnår en framskjuten och väl aflönad befattning, hvilken eljes skulle ha besatts af en man, därmed kan ha hindrat honom från att bilda familj. Men praktiskt sedt väga dessa betänkligheter icke tungt. Det ligger i sakens natur, att endast ett försvinnande fåtal skall komma så långt. Kvinnan såsom professor eller som provinsialläkare skall alltid bli undantag.

Den bildade och intelligentia kvinnan har vunnit en betydelsefull seger. Utgången kommer mig att tänka på den stora massan af arbetande kvinnor, hvilkas utbildning är långt viktigare för samhället än att det finns kvinnor, som kunna få kunglig fullmakt på sina statstjänster.

För några dagar sedan samtalade jag med en högt bildad och varmhjärtad kvinna, som under många år gått i spetsen för arbetet på höjandet af de fattigare klassernas kvinnor. För henne har det icke i främsta rummet gällt att skaffa dessa teoretiska kunskaper. Hennes sträfvan har varit att söka utbilda dem i praktisk riktning, att göra dem till dugliga hustrur, att lära dem den föraktade, men icke föraktliga konsten att laga mat och att sköta en arbetares hem. Man skulle knappast kunna tro det, men det finns större motstånd att öfvervinna, då det gäller att göra flickorna i våra folkskolor till skapliga husmödrar än för att få professorer åt några kvinnliga docenter. Hela hennes arbete är en oafslutlig kamp mot lärokurser och läxplugg. Och det hjälper föga, att den dagliga erfarenheten talar bittra ord om hvad det betyder, att våra arbetarehustrur icke veta, hur de skola sköta ett hem.

Det blir lärorikt att höra en kvinnlig professor utveckla den romerska rätten, men det är oändligt mycket viktigare att våra arbetare icke få halfkokt potatis och vidbränd välling.

“Kronans kaka“.

MED ANLEDNING af hr Thore Blanches senaste uppsats “I skottlinjen“ angående statens ämbetsmän, deras arbetstid och deras löneförhållanden, ha vi mottagit nedanstående gemälen, som vi med nöje införa, alldeles und det måste vara af intresse att få de här påpekade förhållanden belysta från olika sidor.

I.

JAG ÄR TJÄNSTEMAN i kungl. maj:ts kansli med utsikt att någon gång framdeles blifva kanslisekreterare. Med största intresse har jag tagit del af hr Th. Blanches uttalanden i Idun i fråga om statstjänstemännens löneförhållanden. Hr Blanche säger bl. a. att en kanslisekreterare har en lön af 4,000 kr. och uppnår med ålderstillägg efter 10 år 5,000 kr. Och hr Blanche finner detta vara en ganska god lön, då man tager i betraktande den tryggade ställningen, befordringsutsikterna och pensionen på ålderdomen.

Jag skulle vara öfverförtjust ifall jag nu hade 4,000 kr. i lön eller om jag åtminstone kunde få denna lön inom 5 års tid. Men saken ställer sig något annorlunda, då man får vänta på dessa 4,000 i 15, 20, ja kanske 25 år. Hvad mig beträffar, måste jag säga att jag knappast kan erhålla kanslisekreterartjänst förrän om 30 år, såvida inga oförutsedda vakanser inträffa. Men jag hoppas det oförutsedda.

För närvarande har jag ingen lön. Jag är skyldig tjänstgöra två timmar om dagen, hvilken tid ofta på grund af bristen på arbetskrafter måste utsträckas rätt betydligt, stundom åtskilligt öfver middagstimmerna. Dessutom förekommer ofta hemarbete, hvilket alls icke räknas med. För allt detta har jag löfte att få 400 kr. i gratifikation till jul samt ersättning för vikariat under sommaren, belöpande sig till cirka 300 kr. Men under sommaren blir naturligtvis arbetstiden utsträckt.

Om ett par tre år kan jag hoppas att få 1,500 kr. i fast arfvode, hvilket sedan icke höjes innan jag får ordinarie tjänst.

Det finnes väl knappast någon duglig kroppsarbetare, som har det sämre än statens extra tjänstemän de första åren efter fullbordad långvarig skol- och universitetsutbildning, hvar på ett betydande kapital blifvit nedlagd. Och dock råder en kännbar brist på arbetskrafter i ämbetsverken; vid sjukdomsfall och semesterledigheter är det stundom omöjligt att få vikarier i en del verk.

Jag vet ingen af mina jämnåriga, som efter studentexamen direkt inträdd i enskild tjänst och skött sig, hvilken sedan rätt länge tillbaka har en säker och god inkomst belöpande sig till 3,000—4,000 kr. En yngre kamrat nyss fylla 21 år har efter ett par års tjänstgöring trots afbrott för värnpliktens fullgörande fått bankplats med 3,000 kr. i lön, naturligtvis med utsikt om betydligt mera för framtiden. En af mina vänner, filosofie kandidat, blef vid 23 eller 24 års ålder erbjuden plats i en tidning i hufvudstaden med en säker inkomst af 5,000 kr.

Jag anför dessa exempel för att visa, huru mycket ekonomiskt fördelaktigare enskild tjänst i regel ställer sig i jämförelse med statstjänst. Ett talande bevis därpå är att de inträdesökande till ämbetsverken alltmåra minskas i antal, så att, som nämnt, redan nu den yttersta svårighet ofta möter att få tillräcklig arbetskraft.

Det kan icke hjälpas att man stundom blir något bitter, då man får gå månad efter månad och arbeta åt svenska staten utan att uppbära någon lön, endast i bästa fall gratifikationer till jul. Så behandlar en enskild arbetsgifvare icke sina arbetare.

EN.

II.

Då Ni, hr redaktör, i Edert senaste nummer infört en artikel af hr Thore Blanche, hvars afsikt är att visa, att “landshöfding Widéns tal i andra kammaren“ om tjänstemännens arbete var något förträffligt och att tjänstemännen ha det för bra, så anser jag mig ha rätt att fordra, att Ni tillåter införandet af följande förbelysning af medaljens andra sida.

“Gå till vår kontorsvärld, våra enskilda banker, vår industri“, säger hr B. Som jag känner förhållandet i ett par banker, skall jag genast stå till tjänst. En yngling har tagit studentexamen vid 19 år, profvtjänstgör 3 mån., anställs därefter med månadsarfvode af 75 kr. Om högst två år ökas arfvodet till 100 kr. Vid 24 å 25 år är han bokhållare med 2,400 kr. om året, som ökas hvartannat eller tredje år med 200 å 300 kr.; vid 30 å 32 år är han kassör med 4,800 kr., hvilket belopp småningom ökas upp till 6,000 å 7,000 kr., i fall han länge stannar på sin plats och ej vid 36 å 40 år blifvit kamrer med 6,000, inom kort 7,000, 8,000 kr. eller upp till 12,000 kr. Men ofta nog hinner han ej upp denna lön inom graden, ty han hade blifvit kassadirektör med 12,000 å 15,000 kr. eller bankdirektör med allra minst 15,000, vanligen 20-å 30,000 kr. om året.

Köp Vänersborgs Balskor!

Bästa svenska fabrikan!

Lätta! Eleganta! Håll bara!

Hvarje sula stämplad med vidstående fabriksmärke. Tillvärkas som specialitet efter Wienermetod af

Aktiebolaget

A. F. Carlsson Skofabrik, Vänersborg.

Försäljes i minut hos de flesta skohandlande i riket.

En bankmans inkomster kunna alltså anses vara efter 19 års ålder: 2 år å 900 kr. = 1,800; 4 år å 1,200 = 4,800; 5 år å 2,600 = 13,000; 7 år å 5,000 = 35,000; 10 år å 7,000 = 49,000; 15 år å 15,000 = 150,000. Summa vid 55 års ålder i rundt tal 250,000 kr. tillsammans.

Till tjänsteman i k. m:ts kansli eller de centrala verken måste efter studentexamen studera vid universitetet åtminstone 5 år, som kostar hans far, om han har någon, eller honom själf i form af skuldsättning minst 1,200 kr. om året utom ränta, 3 års tings- eller hofrättstjänstgöring med samma kostnad. Så börjar tjänstgöringen “i verken“ med förtjänst af “flitpengar“ o. d. å 500 kr. i medeltal*) intill 33 års ålder, hvar på kommer fast arfvode af omkr. 1,200 kr., som efter 8 å 10 års tjänst kan ökas till 1,500 å 1,800 kr., kanske rent af, om han blir mycket gammal, 2,000 å 2,200 kr. Men i medeltal blir han ordinarie tjänsteman vid 37 års ålder med 3,000 kr. och 2 ålderstillägg, således vid 42 år 3,500, vid 47 år 4,000 kr. Men ett mindre antal har redan vid 42 års ålder nått den afundsvärda ställningen af kanslisekreterare, sekreterare eller kamrerare med 4,500 kr. (de förstnämnde endast 4,000 kr.) inkomst och utsikt till ålderstillägg efter 5 och 10 år å 500 kr. De allra skickligaste nå dock rådsgraden vid i medeltal 46 års ålder och få då 6,400 kr. och efter 5 år 7,000 kr. Sedan kan det anses vara slut med befordringarna, ty för att bli statsråd, generaldirektör eller landshöfding är vägen en annan, det känner nog hr Widén.

I lyckligt fall ställer sig sålunda för en tjänsteman räkningen sålunda efter 19 års ålder:

8 år minus 1,200 kr. = 9,600 jämte räntor 1,600 = — 11,200 kr.

6 år å 500 kr. = 3,000. Antaget att han härmed skulle kunna betala räntorna på studieskulden, men behöfver 1,500 att lefva på, så har han vid periodens slut kvar gamla skulden 11,200 + ny skuld 9,000 + räntor på denna 2,700 = — 22,900 kr.

4 år å 1,200 kr. = 4,800. Räcker inkomsten till räntor och omsättningar, så är ställningen vid periodens slut: gammal skuld 22,900 + ny skuld 6,000 + räntor å denna 1,500 = — 30,400 kr.

Nu börjar den gyllne tiden: 5 år å 3,000 kr. = 15,000 kr. Däraf afgår minst hälften till räntor; resten får han lefva på så godt han kan.

4 år å 5,500 kr. = 22,000. Med detta kan han betala 7,000 kr. räntor och lika mycket i kapitalafbetalning, så att, om han når rådsgraden, han då har endast omkring 23,000 kr. skuld.

5 år å 6,400 kr. och 5 år å 7,000 kr. = 67,000 kr. Om han under denna tid knäpar af sina skulder på 7 år jämte räntor 5,800 kr., så är han vid några och 50 års ålder skuldfri karl och har rätt att gifta sig! Han har under tiden till uppnådda 55 år af staten erhållit 104,800, men måst köpa detta med skulder och räntor tillsammans 83,800, så att hans verkliga förtjänst på affären med staten utgjort 21,000 kr.!!

Då detta oakadt tjänstemännens affärer i allmänhet icke äro så dåliga — de väga ju till och med gifta sig, fastän så där 10 år senare än alla andra — så beror detta helt och hållet därpå, att de kunnat förtjäna en god del af sitt liffsuppehälle på enskildt arbete. Detta vill hr Widén m. fl. hindra dem ifrån utan att i motsvarande grad höja lönerna.

Det var sådana rikshushållare som häradschef A. N. Dufva och Liss Olof Larsson som i början af 1870-talet uträknade de nuvarande lönerna. Huru mycket böra då lönerna ökas nu? Svaret tycks vara enkelt, men hr Widén kan icke räkna med så enkla förhållanden; han säger 20 procent i lägsta lönegraden, 15 i den andra och 8 å 9 i den tredje.

Själf gammal afskedad ämbetsman tror jag mig vara vittnesgill i frågan. Jämförelsevis tidigt — redan vid 43 års ålder — var jag skuldfri, fastän mina skulder öfverstege 20,000 — och kunde gifta mig. Jag har

*) Alla uppgifter om tjänstemännens ålder och inkomster äro officiella; de flesta ur kommittébetänkanden, underskrifna af bland andra numera landshöfdingen Widén.

Katalogen för Våren 1907

upptager alla Nyheter

Promenad-, Bal-
& Sällskaps-

Skodon

Gratis

& franco

Requirera omg.

SILVANDERS, Skoafdelningen,
GÖTEBORG

uppfostat mina barn och lever nu inskränkt på min pension. Men detta hade absolut icke kunnat ske, om jag icke haft andra inkomster än min statslön. Otaliga gånger har jag suckat under arbets- och skuldbördan och önskat att helt få ägna mig åt min egentliga lufsuppgift, statstjänsten. Jag hade med glädje öfrat alla mina krafter åt denna och skulle utträttat vida mer än jag gjort — om lönen hade räckt till. Gif därför tjänstemännen 50 procent högre löner och man skall godt kunna minska deras antal. Men hr Widéns recept att tvinga dem "hänga" på tjänsterummet tilltalar hvarken mig eller någon annan erfaren tjänsteman. Det *mesta* och *bästa* arbetet har jag alltid utfört i hemmet. På ämbetsrummet störes man alltid af tusende småsaker.

GAMLING.

Våra unga flickor.

JAG TROR INTE att "Febr. 1907" rätt känner våra unga flickor. Gjorde "Febr. 1907" det, skulle hon (han?) visserligen hvarken kunna påstå att beskyllningarna för stötande simpelhet i samtalspråket äro osanna eller att detta nu är ett eklatant bevis på själarnas rutenhet.

Är felet flickornas? Knappast. Skulle vi söka en syndabock, stor och tillräcklig för alla, skulle jag säga: skulden är tidsandans.

Våra flickor sofva ingen Törnros-sömn. De lefva, och de göra det med ungdomens intensitet: de lefva med. De intressera sig, och de taga intryck. Har ni hört, att det nu för tiden för ungdom — hur "grön" som helst — existerar ett läst bibliotek? Säkerligen inte. Hurudan är stilen i våra skämttidningar eller de dagliga tidningarnas käserande krönikor? Lättflytande, pikant, grotesk, gaminartad. Det är modernt. Och ungdomen är också modern. Den har reda på allting, och den talar mer, än den tänker. Till en början äro vändningarna mera försiktiga, man kan nöja sig med små hjälpmedel som illustrationer till språket. Så småningom komma de unga flickorna längre i skolan, ordförädet blir allt rikare, de kunna knappt tänka sig möjligheten att uttrycka sig utan kraftord. Och vanan gör sitt. Det relativt oskyldiga "fy sjutton" — hvad skulle våra mormödrar sagt om det? — är ett sedan länge alltför obetydligt adjektiv.

Och korrespondensen står i nivå med samtalstenen. Vi posttjänstemän, som dessutom ha stor umgängeskrets, kunna intyga det. Vykortsvurmen har sjunkit ned till något osmakligt, man får en bild af de korresponderande själfva, som verkar afskräckande.

Men det går öfver. Den där vilde tanklösheten tillhör en viss period i en ung flickas lif. Bekantskapen med lifvet i den allvarigare formen skall alldeles säkert bota henne för de öfverdrifter, till hvilka hennes ungdom och obetänksamhet äro skuld. Det öfriga får världen lof att vänja sig vid. Må de äldre sticka handen i egen barm och fråga sig själfva, hur stor deras andel är i ungdomens nya ställning!

Jag har varit i tillfälle att göra noggranna studier bland unga damer af goda familjer, och jag har bekräftat dessa studier sedan flere år. Staden är hvarken stor eller liten, och de unga damerna äro alla i besittning af god uppfostning. Nå! Man kan få höra att "den där gudomligt söta hatten skulle bli jädrans snobbig i blått". Det var en sjuttonåring, som förde ordet. En af väninnorna bekräftade: "sju djäkla stilig!" Kymig och svajig och schandobel, ruchigt, kanaljetyg, jäklar anacka o. s. varierar man med i oändlighet och med otrolig färdighet. Att unga flickor dricka punsch och röka cigarreter är nog inte bara i vår stad comme il faut. Att höra unga flickor tala om litteratur! Guy de Maupassant var rafflande stilig, våra moderna skönlitterära alster härligt storslagna o. s. v. Skall jag också tala om att dessa 16-17-18-åringar kunna Strindberg från pärm till pärm, att de studera och diskutera "Könslifvet och dess lagar" och med hänförelse tala om samvetsäktenskap och fri kärlek.

Gå nu och säg en sådan ung flicka att hennes själ är ruten, och hon skulle rygga tillbaka med en förfäran, som visar dig att du har orätt. Det finnes mer af gammal konservatism än vi tro hos vår ungdom, men den är parad med en djup och varm lifslust, som ger de ljusaste löften för framtiden. Trots den unga flickans teorier om fri kärlek och samvetsäktenskap slår en vacker dag hennes kärlek till den rätte ut i blad och blom, hon viges i kyrkan och blir en lycklig maka och mor. Det har jag sett lefvande exempel på. Deras barn skola få bättre handledning, slippa göra så många sidosteg, som deras mödrar gjort.

Ty ungdomen nu för tiden är dock starkare och bättre rustad än förra generationers. Vi måste klargöra för oss hvori skillnaden mellan generationerna består. Är det den stigande upplysningen? Säkerligen. Men eftersom oskuld och okunnighet i vissa fall sorgligt nog äro identiska, förelägges ungdomen valet mellan att med förbundna ögon gå ut i världen, eller att se alltför klart. De skola välja det senare och inrätta sig därefter.

För i världen hörde pryd blygsamhet till en flickas förnämsta dygder, nu stå "upplevelsorna" på dagordningen. Och hvad vår ungdom därför bäst behöver, det är förståelse och — goda exempel.

TH—A S—E.

Den starkaste.

Berättelse från gamla tider af Sten Stenson.

BAKOM DEN MANLIGA pseudonymen här ofvan, hvilken för öfrigt signerat en längre berättelse, "Carmela", i Idun för 1905, följer sig en ung stockholmska. Vi kunna icke mot författarinnans önskan gå hennes anonymitet närmare in på lifvet, men förmoda, att berättelsen, med sin soignerade stil, goda tidsfärg och uppslag, skall dessförutan tillvinna sig våra läsares intresse.

I.

BJÖRN HETTE HAN och lefde långt tillbaka i hedentid. Fadern, Tångbrand, hade bott nere på slätten, men flyttade upp i Tivedens obygd, där endast ulfvar och stigmän voro bofasta, bröt sten, brände sved och byggde stuga; där af blef med tiden ett torp. Med sin hustru Ranveg hade han fem barn, snart väntade hon det sjätte.

Den sommaren gick åskan mycket, och regnet flöt ned i strömmar. "Hustru," sade Tångbrand skämtande, när hon var som mest illa vid, "dröj med ditt förehafvande, tills vi få stadig väderlek; barnet blir blödigt till sinnes i sådant väder, som vi nu ha." — "Hellre mände det få Tors lynne," genmålde hustrun i samma ton, "det har icke hört annat än goviggarnes då hela sommaren." I detsamma knakade stugan i alla knutar vid åskknallens dunder, och så föddes barnet.

Det skulle få vattenösning och namn, men hvem skulle man anmoda till den förrättningen? Ulfvar och stigmän voro litet passande, och annat sällskap fanns ej på vida vägar. Bäst man var som mest villrådig, kom till torpet en vägfarande, som aktade draga hän öfver skogen; fager var han ej att se på: rödt skägg, stickande bruna ögon, vadmalskjortel, slokig hatt och kopparsmidd staf. Men Tångbrand vardt lätt om hjärtat: "den där kommer som budad med bränd och snörad kafvel," tänkte han, och bad främlingen gifva sonen namn. Den rödskäggige var ej ovillig, tog gossen i skötet, göt vatten öfver hans hufvud och sade: "Björn skall du heta, ty i björnmark är du född och Björn hette din farfar."

Ranveg likade illa mannens val, hon var granntycktare än han, men då saken ej stod att ändra, sökte hon på kvinnovis vända den såvidt möjligt till nytta. "Hvad ger du i namnfäste?" sporde hon främlingen — den tiden var sed, att den som gaf ett barn namn äfven fogad därtill en gåfva, "namnfäste". Rödskegget teg en stund, sedan sade han långsamt: "Att pilten skall bli den starkaste bland

män." Nu kunde Ranveg ej längre styra sin förtrytelse; hänleende sade hon: "Det namnfästet tog ej djupt i pungen; ord och löften kosta föga, men mera var ej heller att vänta af dig." Främlingen såg skarpt på henne: "De orden, Ranveg, togo med sig en del af din sons namnfäste; nu säger jag, att stark skall han blifva, men finna sin öfverman, där han minst anar det."

Han stod upp och gick vred sina färde.

"Här ser du, hur det går, när männen skola råda," sade Ranveg till mannen; denne teg, ty äfven han tyckte det hela fått en snöplig ände.

Men några dagar därefter kom han inrusande i stugan från åkern, där han gick och ärjde med krok. "Ranveg, jag styrde ej så galet, som du menar. Åke-Tor och ingen annan har namnfäst vår son." Hustrun undrade på mannens ord. "Såg du ej," sade denne, "karlens röda skägg och stickande ögon? Sådana säges Tor hafva." "Bruna ögon och rödt skägg kan du träffa inom hvar stuguvägg," var Ranvegs kärfva svar, men Tångbrand lät sig ej förbryllas. "Lade du ej märke, att just som mannen kom in, tystnade åskdunderet, och var det vackert väder hela tiden han satt inne."

Hustrun vardt allt mera undersam, "Och när han gått ut, vred i hågen, körde torbockarne värre än förut," sade hon. — "Ser du, att det var han," sade mannen glad. — "Viss är den saken ej, men nog var det märkligt, att han visste, det din far hette Björn." — "Och dig, Ranveg, nämnde han vid namn." — "Tänk, om det ändå var själfve herrn i Trudvång!"

Om aftonen, när de lågo i lucksängen, sade Ranveg plötsligt: "Jag vånnar, att jag aldrig sagt de där orden till den rödskäggige." — "Jag vånnar som du," svarade Tångbrand, vände sig mot väggen och somnade.

II.

Pojken växte till, och alltmer stadgades föräldrarna i sin tanke om Mjölneherrens besök. Björn var en rese, men ej ofager, ljuslett, trygg och godlynt; han skulle varit ett fröjdebarn, om ej tre ting gjort modern oro. Det första var föraktet för allt, som ej hänförde sig till kroppslig styrka, det andra motviljan mot hvarje band på eget tycke, det tredje oförmågan att stäffa den egna styrkan; allt han tog fatt, tog han i med all sin kraft, och gjorde på så sätt mycket förfång. "Björn hette han och en björn är han," tyckte fadern, "men gamla märken stå ej mer; björnen har tolf mans vett och sex mans styrka, påstår man, men pojken har ej vett för en." — Dyligt ville Ranveg ej gå in på. "Styrka är gudars gåfva, men vett kommer med åren," sade hon; hon tyckte ej om lack eller lyte på sonen. Denne var hennes hjärtebarn, och som en höna vakar öfver kycklingen, vakade hon öfver denne rese, under hvars tyngd bänk och säte sviktade. Därför vardt jämn stor, när Björn, då sexton år gammal, sändes att valla boskapen i de högre skogsmarkerna ensam bland vilddjur, rånare och våldsmän, men Björn likade den färden väl.

En kväll kom han hem från skogen på besök. "Hur har du farit i villande skog, kär sonen min?" sporde modern. — "Väl nog," svarade Björn. — "Hur är det med kreaturen?" — "De frodas, utom den brandiga kon; hon är rifven." — "Rifven!" utbröt Tångbrand. "Min bästa ko!" — "Af ulfven. Men ulfskinnet ligger därborta vid dörren. Jag hann ej fram, förrän Branda råmade i dödsängesten, men ulfven slog jag ihjäl med en tallrot. En

besynnerlig best! Han hade kopparring kring halsen."

Fadern gick hastigt mot dörren och lyfte upp vargskinn. "Hellre," sade han, "hade jag sett mitt sista nöt ligga dött här vid tröskeln än det skinn. Från i dag har du, Björn, ingen säkerhet till lifvet. Du har slagit Buste den fredlöses tama varg, hans vän och sälle stallbroder. Han tager hämnd för dråpet." Trygg svarade Björn: "Ej visste jag, att det var Bustes varg, men i alla fall hade han väl ej rätt att rifva min ko, och hvad hämnden beträffar, så ha vi aldrig pröfvat, hvem som är starkast, Buste eller jag."

Modern jämrade sig öfver sonens fara och ville hålla honom hemma, men Björn vardt misslynt. "Tänk ej att hålla mig i band som en gårdstik, och har ulfven klor så har björnen ramar."

Från den tiden förföljdes Björn af ett olycksöde, ständigt kom han hem med huden full af skrämor; än hade ett odjur sargat hans huvud, än törnen ristat djupt hål i benet, än tjuren stångat hans arm ur led. Men Ranveg var likväl glad, att Buste glömt sin hämnd.

En kväll kom Björn hem med armen blodig; en varg hade bitit honom, påstod gossen, men när modern ansade såret, drog hon ut en pilspets med hullingar. "Besynnerlig uftand," tyckte Tångbrand, och Björn måste fram med sanningen; hart när dagligen hade Buste lagt sig i försåt eller gått till öppet anfall, däraf kommo Björns skrämor, men alltid hade björnens ram rådt på ulfvens klo. — En tid därefter skulle Tångbrand timra en höskämma och sökte sin goda pålyxa. "Den ligger uppe vid Klefvaberget," sade Björn. — "Hvem har lagt den där?" — "Jag," svarade sonen. — "Hvarför så?" — "Ty eggen blef förstörd, när jag satte den i Bustes skalle." — "Har du dräpt Buste den fredlöse?" — "Ja, såvida han icke har tu lif i sig." — Fadern teg en stund, sedan sade han: "Då lär du ej länge gå säker för ditt lif uppe i skogen — ulfven är död, men han har ungar." Slutet blef, att Björn fick stanna hemma och hjälpa till i åkern,

hvarmed han var illa tillfreds: "Här hålles jag som en björn i band." Ofta kommo han och fadern i tvist, modern medlade och bad sonen: "Gif efter, lillbarnet mitt," och Björn lydde ehuru ovilligt.

Om hösten skar fadern korn, och sonen tog upp efter honom för att spara moderns möda. Tångbrand gick saktare fram än sonen ville. "Låt mig få skäran och sköt i kvinnoysslan," sade han till fadern. Denne harmades. "Sätter du mig till kvinnögöra, pojke?" ropade han och gaf sonen en kindpust, så att han damp på hufvudet i kvarns kylarne. Björn sprang upp, grep fadern vid skuldran och ena benet, lyfte honom i vädret så lätt som en fjäder och sprang med honom rakt mot gården. "Han ärnar kasta mig utför ättestupan," tänkte fadern, men var för styfsint att bedja sin son om lifvet; han bara slog och fäktade att komma lös, men förgäfvades. Kommen hem, satte Björn fadern varligt på taket af en uteskämma, men gick själf in i stugan, dit fadern kom efter en stund. "Far," sade Björn, "nu lyder jag er aldrig mer, ty jag är den starkare af oss två." — "Det är tid att vi skiljas åt," svarade fadern mulet. — "Det är så," instämde sonen. "Här går jag som en björn, som I, far, binder med järnkätting och mor med silkessnören. Jag likar ingendera." Ranveg grät, men Björn drog ut i världen att söka sin lycka.

(Forts.)

Teater och musik.

KGL. TEATERN. Fru Valborg Svärdström-Werbecks Jolantha i Tschairowskys liknamniga opera hade nu som förr samma spröda, poetiskt transparenta ljus öfver sig. Det hjälplösa och sensibla i denna kvinnogestalt, som utan förmåga att med sitt synsinne kunna uppfatta ljuset, men som genom arten af sitt känslolif, sin barnaoskuld och sin älskliga naivitet själf är en ljusstråle, erhöi i fru S.-W:s tolkning, såväl beträffande sång som spel, en öfvertygande illusion. Hennes Mignontyp hade också mycken charme, och det utsökta föredraget af sångpartiet fejade bort åtskilligt af banaliteten i Thomas' uttröskade opera. Fru S.-W. äger otvivelaktigt det äkta lyriska temperamentet. Hon är en sjungande själ.

The Foster

bältformiga strumphällare.

Hvarje strumphällare, som är fästad fram på snörlifvet, vill förr eller senare åstadkomma att ifrågasvarande dam kommer att på framåtböjd "The Foster", som uppbäres med ett hand, som går rundt omkring hela midjan, nästan framtvingar en rak hållning. Därtill kommer att The Foster förminska vidden omkring midjan och The Foster gifver, hvilket väl är det viktigaste, den ömtäckta raka frontlinien.

Hvarje dam bör göra ett försök. Finnes i följande färger: skärt, ljusblått, hvitt och svart n:o 30-31 1 kr. 50 öre, n:o 32-33 1 kr. 75 öre, n:o 31-33 extra stark kr. 2.25-2.50.

BUTTERICKS MÖNSTERAFFÄR
A.-B. Marius Hartz

Drottningg. 72. Riks 1726. Till landsorten mot postförsk.

FOLKTEATERN. "Den glada änkan" delar ödet med ömtäckta hårtinkurer och munvatten. Hon får en skara härmare, mer eller mindre lyckliga i sin förmåga att utnyttja hennes egenheter. Märket H. L:s produkt "Glada änkan i andra giftet" hvilat på ett godt uppslag, hvaraf kunnat blifva mera än hvad författaren åstadkommit. Men ett par drastiska kupletter, en skymt af Maxim och dess flickor samt de bärande melodierna ur operetten göra emellertid, att anrättningen lifligt slår an på Folkteaterns publik. Förpjäsen "Chambertins brorsdottrar" är hvarken bättre eller sämre än dussintals andra franska farser, men, du milde, ett sådant spel, åtminstone hvad herrarne beträffar! Damerna äro betydligt bättre. De ha ej alldeles kastat öfver bord sträfvan efter natur i tal och aktion, medan däremot flertalet af de manliga rollnehafvarne bära sig åt som stollar.

Låt vara att farsen till sin art är analog med karrikyt. Men de spelande böra dock ej lämna ur sikte, att de till en viss grad skola föreställa människor, och icke sprattlegubbar.

Vi fästa våra ärade annonsörers uppmärksamhet därpå, att annonser till Idun måste vara oss tillhanda på fredag, för att kunna införas i följande veckas nummer. Från landsorten böra annonser åtföljas af likvid. Öfriga upplysningar lämnas på begäran omgående af **Iduns Annonskontor, Stockholm.**

A barn- och ungdomsbjudningar

är **POMRIL** — som är alkoholfri — bästa läskedryck.

KÖKSALMANACK

Redigerad af

ELISABETH ÖSTMAN.

Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 21-23 APRIL 1907.

SONDAG. Frukost: Smörgåsbord; pannbiff med stekt potatis; mjölk; kaffe eller te med hafrekäx. Middag: Kejsarsoppa; stekt hvitling med spenat; plommonspäckad svincarré med ryska ärter och brynt potatis; apelsinkompott med vispad grädde.

MÅNDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgröt med mjölk; gratin på sill; kaffe eller te. Middag: Köttkroetter med champinjonsås; rabarbersoppa med skorpor.

TISDAG. Frukost: Smörgåsbord; bräckt skinka med förorade ägg; mjölk; kaffe eller te. Middag: Vegetariansk juliennesoppa; stekt helgefundra med kaprisås och potatis.

ONSDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsvälling; omelett med fiskstufning (rester från tisdag); mjölk; kaffe eller te. Middag: Oxstek som vildt med brynt potatis och vinbärsgelé; kokta katrinplommon med grädde.

TORSDAG. Frukost: Smörgåsbord;

stekt sill med grädde och lök samt potatis; ägg; mjölk; kaffe eller te. Middag: Arter med fläsk; beignet soufflé med sylt.

FREDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafremjölsvälling; ägg med ansjovis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Kall oxstek som vildt (rester från onsdag) med potatiskroetter, saltgurka och lingon; kokt fruktpudding med grädde.

LÖRDAG. Frukost: Smörgåsbord; stekt bräckkorf med brynt potatis och ägg; mjölk; kaffe eller te. Middag: Ärtpuré med rostadt bröd; panerad fläsk med potatismos.

Kejsarsoppa (f. 6 pers.). 1 msk. smör, 2 msk. mjöl, 2 lit. stark, klar buljong, 1/2 tsk. salt, en sjettedels tsk. kajennpeppar, 1 tsk. socker, 1 dcl. marsala, 2 äggulor, 1 dcl. tjock grädde.

Förorade ägg: 6 ägg, vatten, salt, 1/2 tsk. ättika.

Beredning: Smör och mjöl sammanfråsas, buljongen påspädes litet i sänder, under flitig rörning och soppan får koka 15 min. Den afsmakas med vinet och kryddorna. Äggulorna och grädden vispas upp och tillsätts i soppan, som därefter upphettas, men får ej koka. Äggen förloras i kokande vatten tillsatt med salt och litet ättika samt serveras till soppan.

Stekt hvitling (f. 6 pers.). 1 1/2 kg. hvitling, 1 1/2 msk. salt, 1 tsk. ättika.

Till panering: 2 msk. hvetemjöl, 1 ägg, 1/2 kkp. stötta skorpor.

Till stekning: 1/2 kg. flöttyr.

Beredning: Hvitlingen rensas, sköljes väl och torkas. Fisken skäres i filéer, ryggen samt skinn och alla småben borttagas. Filéerna ingindas med salt och ättika och få ligga omkr. 1 tim. De torkas därefter med en fiskhandduk, doppas i mjöl, därefter i ägg och sist i de stötta skorpor. Flöttyn upphettas i en långpanna, tills den är rykande het, filéerna läggas och kokas vackert bruna och spröda. Fisken bör serveras genast den är kokad, annars blir den seg.

Apelsinkompott (f. 6 pers.). 8 apelsiner, 70 gr. strösocker.

Beredning: Apelsinerna skalas, skäras i skifvor och alla kärnor bort-

*Vill Ni ha
godt hembakadt hvete-
bröd, så baka med La-
germans Bakpulver/Tomten!*

tagas noga. Apelsins kifvorna läggas i en geléskål, hvarfals med sockret. Efter 2 tim. fransilas saften, som därefter får ett uppkok och hålles kall öfver apelsins kifvorna.

Apelsinkompotten serveras med vispad grädde.

Champinjonsås (f. 6 pers.). En 1/4 burk champinjoner, 2 msk. smör (40 gr.), 2 msk. mjöl, champinjonspad, 6 dcl. tunn grädde, salt, socker, hvitpeppar, 1 äggula.

Beredning: Champinjoner skäras i lagom stora bitar och fråsas väl i smöret. De upptagas, och smöret urklämmas väl, hvarefter smöret fräses med mjölet, och champinjonspadet samt grädden tillsätts. Såsen får därefter koka, under rörning i 10 min., hvarefter den afsmakas med kryddorna och afredes med äggulan. Den får sedan endast sjuda och serveras i särskild såsskål.

Stekt helgefundra (f. 6 pers.). 1 1/2 kg. helgefundra, 2 tsk. ättika, 1 kkp. smörsalt, 3 lit. vatten.

Till stekning: 3 msk. smör (60 gr.), 2 msk. stötta skorpor, 3 kkp. vatten.

Beredning: Fisken skrapas, sköljes väl och den mörka sidan skällas med ett vatten. Den ingindes därefter med ättikan och får ligga i vatten, tillsatt med saltet, omkr. 1 tim. Fisken tages upp och klappas in i en fiskhandduk samt skäras på den sida, som skall ligga upp. En långpanna

smörjes med 2 msk. af smöret, fisken lägges i och belägges med resten af smöret fördelat i små flockar samt beströs med de stötta skorpor. Den insättes i varm ugn och brynes väl, hvarefter den spädes med kokande vatten och öses öfver hvar tionde minut. Till stekningen åtgår omkr. 3/4 tim.

Fisken upplägges på varmt fat och garneras med citronskifvor och persilja samt serveras med champinjonsås.

Oxstek som vildt (f. 6 pers.). 1 1/2 kg. innanlår eller fransyska, 1 hg. späck, 1/2 lit. ättika, 1/2 lit. oskummad mjölk, 1 lit. vatten, 3 msk. smör (60 gr.), 1/2 msk. salt, 1/2 tsk. hvitpeppar, 1 lit. gräddmjölk.

Sås: 1/2 msk. smör (10 gr.), 1/2 msk. mjöl, köttsky, 1 tsk. soja, 1 dcl. tjock grädde.

Beredning: Köttet tvättas med en duk doppad i hett vatten, bultas väl och späkas itäta rader med defina strimlor skurna späcket. Det nedlägges dagen innan det skall användas i en blandning af ättika, mjölk och vatten, upptages och inklappas väl i en duk. Mjölken kokas upp. Smöret brynes i en stekgryta, köttet nedlägges och brynes väl på alla sidor, hvarefter det kryddas och spädes med mjölken, litet i sänder och får steka med tätt slutet lock omkr. 3 tim. Köttjus silas och skummas och såsen beredes på vanligt sätt samt afsmakas med soja. Köttet skäres i tunna skifvor och öfvergutes med ett par msk. sås.

Beignet soufflé (f. 6 pers.). 3 dcl. mjölk, 106 gr. smör, 2 tsk. socker, 106 gr. hvetemjöl, 3 ägg.

Beredning: Mjöl, smör och socker få koka upp, mjölet röres varsamt under full kokning och massan arbetas tills den släpper pannan. Då den afsvalnat, tillsätts äggen, ett i sänder, under flitig rörning. Af massan formas små runda bullar, som läggas på väl rengjord och smord plåt och gräddas i ordinar ugnsvärme. De upplägges på varmt fat och serveras med sylt.

Kokt fruktpudding (f. 6 pers.). 2 kkp. socker, 4 msk. kokande vatten, 2 hg. torkade ringäpplen, 1 hg. torkade aprikoser, 2 hg. katrinplommon, 2 kkp. krossocker, 4 kkp. vatten, 4 ägg, 2 dcl. grädde.

Joko! Hvad skall jag använda till min stortvätt?
Chromol såpan
äro äro bäst!
tillverkas endast vid **A. P. Sjöbergs Fabrik** :: MALMÖ.

Beredning: Sockret brynes i en tackjärnspanna, spädes med det kokande vattnet och härmed beklädes en bleckform. Äpplena, aprikoserna och katrinplommonen sköljas väl och läggas i blöt öfver natten i det vatten, hvaraf sockerlagen skall kokas. Af sockret och vattnet kokas en klar lag. Äpplena nedlägges i lagen och få koka tills de bli mjuka, då de upptagas med hälslef, hvarefter aprikoserna få koka tills de bli klara, sist nedläggas katrinplommonen och få koka mjuka med lock. När frukten är kall, nedlägges den hvarfals i formen. Äggen och grädden vispas tillsammans och slås öfver frukten, hvarefter formen ned-sättes i kokande vattenbad, och pud-dingen får koka utan lock, ofvanpå spisen 1 1/2-2 tim., uppstäljes genast och serveras kall med vaniljsås.

Paneradt fläsk (f. 6 pers.). 750 gr. magert lättsaltadt fläsk, 1 ägg, 1 kkp. stötta skorpor, 2 msk. smör eller flöttyr.

Beredning: Fläsket skäres i skifvor, svålen borttages och fläskskifvorna bultas väl på båda sidor samt doppas i det uppvispade ägget och vändas i de stötta skorpor. En tackjärns-panna upphettas långsamt, smöret eller flöttyn upphettas däri och fläskstekt nedlägges samt får steka vackert gulbrunt på båda sidor. Det upplägges på varmt serveringsfat och serveras med stufvade grönsaker.

M
.
B
E
N
D
I
X

M
.
B
E
N
D
I
X

M. Bendix

16 Regeringsgatan.
5 Sturegatan. 90 Drottninggatan.

NYHETERNA

FÖR

SÄSONGEN I BARNKLÄDER

nu inkomna.

OBS! Sändningar för benäget urval expedieras till ärade kunder samt till i landsorten kända personer. Prisuppgifter och tygprovver sändas på begäran franco.

Vid rekvisition behöfver endast uppgifvas barnets ålder.

ANNONSER skola vara inlämnade till Expeditionen senast fredag för att kunna införas i följande veckas nummer.

LEDIGA PLATSER

Kostnadsfritt. Om Ni genom undervisning pr korrespondens ämnar lära Er bokför., räkn., skrifn., svensk o. utländsk handelskorrespondens m. m., torde viert nya 64 sidiga rikt illustrerade prospekt vara af stort intresse för Er. Begär det! Det erhålles gratis. Malmö Språk- & Handelsinstitut Dir. H. S. Hermod, Söderg. 19 D, Malmö.

TVÄTTERSKA. Befattningen som i tvätterska vid länslasarettet i Söderhamn är ledig att tillträdas 15 inst. maj. Ansökningar, åtföljda af prästbetyg, intyg om kunskap att sköta tvättmaskin jämte andra kompetensintyg inlämnas före 25 inst. april till lasarettskontoret adr. Söderhamn, där upplysningar erhållas. Lasarettsdirektionen.

Afdelningssköterska

vid länslasarettet i Uddevalla önskas. Lön 400 kr. pr år jämte allt fritt och en månads årlig semester. Ansökan med betygsskrifter och åldersuppgift sändes till lasarettsläkaren i Uddevalla.

LÄRARINNA får plats nästa läsår att undervisa i kl. 3 och 4 vid förberedande skolan för gossar i Gefle. Kompetens: Högre flickskola och seminarium. Lön 1,000 kr. med 100 kr. tillägg efter 5 och 10 års tjänstgöring. Ansökningar före 1 maj ställas till föreståndarinnan.

ANSPRÄKSLÖS flicka får plats hos officersfamilj i Skåne för att sköta ett fjorton månaders barn öfver sommaren. Svar till »B.», Karlsborg.

EPIDEMISKÖTERSKE-TJÄNSTEN i Dalby distrikt, Vermland, sökes före 10 maj hos prov-läkare L. Rosén, Liden. Kompetens: fyllda 22 år, minst 1 års tjänstgöring å större sjukhus och 1 månad å större epidemisjukhus. Lön: 500 kr. ersättning för sjukvård enl. taxa, event. fritt rum, lyse och vedbrand.

ENKEL, anspråkslös, barnkär, bättre flicka, van att sköta barn, önskas af familj, boende på landet, nära Stockholm. Svar med löneanspråk, ref., om möjligt fotografi, emotses snarast till »H. N.», Iduns exp.

ENKEL, frisk, bättre flicka får plats i liten familj att sköta en 9 mån. gammal gosse. Kunnighet i sömnad önskvärd. Svar snarast med fotografi, betyg och lönepret. insändas till »Gödt bemötande», Ulricehamn p. r.

FÖRESTÅNDARINNEPLATSEN vid Karlskoga Fruntimmersförenings Barnhem är till ansökan ledig att tillträdas den 1 nästkommande juni. Lön: kr. 400 pr år jämte fritt vivre m. m. Sökande bör vara barnkär samt kunnig och ertaren i vården af späda barn, frisk och stark. Diakonissa eller annan person med bildning, som genomgått barnavårdskurs e. d., har företräde. Ansökningar torde insändas till d:r K. Wistrand, Karlskoga, senast den 10 maj d. å.

Föreståndarinneplatsen vid Blekinge läns uppfostringsanstalt för sinnslösa barn kungöres härmed ledig att tillträda den 1:e nästkommande augusti. Som anstalten till hösten kommer att inflytta uti förändradt nybyggt lokal, bör den tillträdande föreståndarinnan icke allenast ega goda förutsättningar för att tillfredsställande kunna styra och sköta ifrågavarande anstalt, utan äfven insikt och förmåga att ändamålsenligt ordna i den nya lokalen. Lönevillkoren äro: 700 kr. jämte vivre och bostad. Kunska, präst- och läkarebetyg samt, eventuellt, tjänstgöringsbetyg och rek. skola vara inlämnade till Styrelsen för Blekinge läns uppfostringsanstalt för sinnslösa barn i Karlshamn före utgången af instundande maj månad. Karlshamn den 9 april 1907. Å Styrelsens vägnar S. P. A. Björkman ordf.

Föreståndarinnebefattningen vid Varbergs sjukklassiga elementarläroverk för flickor är till ansökan ledig före den 30 dennes. Lön 1,700 kr. och fri bostad. Öfriga villkor se Svensk Lärarettning n:r 12 den 20 mars 1907, sid 250. Varberg den 4 april 1907. STYRELSEN.

HUSHÄLLSFROKEN kunnig i matlagning och bakning, villig deltaga i inomhus föref. göromål, erhåller 1 maj plats å vackert belägen egendom i Österg. Jungfru finnes. Svar med fotogr., betyg och lönepret. torde sändas adr.: »A.», Kudby, p. r.

Barnfröken.

En enkel, anspråkslös, ordentlig flicka får plats 1 maj i tjänstemannafamilj med tre barn. Bör vara barnkär, något kunnig i sömnad samt villig deltaga i förefallande göromål. Svar jämte betyg och lönevillkor under adress: »Barnkär», Karlstad, p. r.

HUSFÖRESTÅNDARINNA, hälst bildad änka eller medelålders fröken med godt och vänligt sätt, erhåller nu genast god anställning hos tjänstemannafamilj på landet. Svar med rek. och löneanspråk sändes till »Tjänstemannafamilj på landet», Iduns exp., Stockholm.

LÄRARINNA får plats 1 sept. för 2 flickor, 8 och 10 år, på egendom intill Stockholm. Lön 400 kr. Norra Inack-Byrån, Malmstidnadsgr. 27, Stchl.

KAMMAR-jungfru, skicklig uti sömnad och försedd med utmärkta rek., får plats nu inst. 24 april, om betyg och fotografi insändes under adress: Ericssbergs Slott, Katrineholm.

PLATS finnes ledig 1 maj i liten ämbetsmannafamilj på landet för en verkligt snäll, pålitlig och arbetsam flicka. Svar till Hanna Tidholm, Jörlanda p. r.

MASSÖ eller sjuksköterska, som är hushållskunnig och om möjligt något hemma i trädgårdsskötsel, önskas som hjälp och sällskap å äldre stilla familj på landet, ej långt från större samhälle. Sökande bör vara vänlig och god. Svar till »God plats», Tvetabergs station.

HUSHÄLLERSKA, stadgåd, duglig och pålitlig samt med godt lynne önskas till landtegendom. Äfven finnes plats för en välrekommend. jungfru. Svar inom 8 dagar jämte rek. och fotografi till Slefringe Gärd, Ätvidaberg.

UNG flicka, som är villig hjälpa till med skötsel af tvenne barn och deltaga i husliga sysslor, kan få plats strax såsom familjemedlem och mot fritt vivre i läkarefamilj. Svar med portvätt, uppgift om ålder och ref. till »Läkare», Sydsvenska Annonbyrån, Malmö.

LÄRARINNA, musikalisk, språkkunnig, hälst fransktalande, önskas till hösten att undervisa tre flickor, 13, 10 och 8 år, samt en 7-årig gosse. Svar till Friherrinnan Ramel, Öveds Klosters Gärd, Skåne.

Å Mörsils Sanatorium, adr. Mörsil, är värdinne- och husmodersplatsen ledig för musikalisk (dock ej nödvändigt), bildad person van vid större hushåll. Svar, utan porto, med rekomm. till kamerarkontoret.

Ledig plats för hushållerska.

Befattningen såsom hushållerska vid Lunds hospital och asyl kungöres härmed ledig att tillträdas den 1 nästkommande juni, hvidan sökande äga att å hospitalet insända sina ansökningshandlingar. Till kännedom meddelas i öfrigt dels att sökande bör vara i tillfälle att redan den 1 maj inställa sig för att under månadens lopp vinna kännedom om de med tjänsten förenade göromålen, dels att vid platsens tillsättande endast den kan komma i åtanke, som kan förete intyg, såväl om full kompetens som om verklig förmåga att med ordning och omtanke handla de olika synnerligen omfattande bestyr som äro med tjänsten förenade, dels att sökanden bör hafva en ålder af omkring 35 år och om möjligt iakttaga personlig inställelse eller öfersända fotografi, dels och att de med tjänsten förenade aflöningsförmånerna utgöras af 600 kr. kontant årlig lön samt ålderstillägg jämte bostad med möbler och sängkläder, lyse ved, tvätt och första klassens kost. Vidare upplysningar kunna inhämtas å hospitalet, som hålles öppet helgfria dagar kl. 10-2. Lund den 6 april 1907. Hospitaletskontoret.

Fransk bonne.

1 Väl rekommenderad och kvalificerad bonne sökes till landet att fullständigt sköta två flickor på 4 och 5 år. Noggranna uppgifter om ålder, lönepretention m. m. sändes i bref till friherrinnan Adelsvärd, Västra Trädgårdsgatan 9, Stockholm.

Vid Kjellbergsska flickskolan i Göteborg

blir till hösten 1907 en plats ledig för seminariebildad lärarinna. Undervisningsskyldighet hufvudsakligen i engelska och svenska samt eventuellt i historia och kristendom. Skolans lönegrader äro 1,500, 1,700, 1,900 och 2,100 kr. Dessutom insätter skolan årligen 180 kr. i och för lärarinnans pensionering. Ansökningar åtföljda af betyg insändas till styrelsen för Stiftelsen Kjellbergsska flickskolan, adress Göteborg, före 25 april 1907.

GODA PLATSER för hushålls- och barnfröknar, sällskaps-, värd-, lärarinnor att söka gen. Inack-Byrån, Norrköping. Viktel. 916. Brefsvar mot 2 porto.

Frisk och snäll barnjungfru

eller barnfröken med rek. erhåller god plats. Svar »O. H.», Kungsbacka.

TILL egendom utanför Stockholm önskas i maj en ordentlig, barnkär och något sykunnig barnjungfru för spädt barn samt två gossar 5-8 år. Svar med betyg, fotogr. och löneanspråk till »För barnen», Iduns exp.

BÄTTRE, anspråkslös flicka, barnkär, samt villig att deltaga i inomhus förefallande göromål får plats i Djursholm 1 maj. Svar till »1 maj 1907», Djursholm p. r.

HUSFÖRESTÅNDARINNE och hushållerskeplatsen i ett hem på landet är ledig att tillträda genast eller senare, allt efter öfverenskomme. Refl. som i förening med skicklighet i såväl enklare som finare matlagning besitter kännedom om öfriga i ett större hushåll förekommande göromål torde jämte uppgift om ålder och lönepret. samt under bifogande af betyg från förut innehafd anställning, anmäla sig under adress »Västgöta-hem R. J. E.», Iduns exp.

Enkel, bildad flicka, som är kunnig och villig att öfvertaga matlagningen och andra lättare husliga göromål, får plats hos svensk familj i sydtyl stad. Jungfru finnes. Fri resa, eget rum samt 200 kr. i lön första året. Närmare upplysningar lämnas på begäran af ansedd person i Stockholm och Uppsala. Svar inom 8 dagar till fröken Charlotte Svenson, Handskhandeln, Drottning. 4, Uppsala.

Öfversköterske-platsen

vid lasarettet i Backe är ledig till ansökan. Lön 500 kr., allt fritt, en månads semester. Sökande bör vara fullt hemmastadd i skötandet af en operationssal. Svar till Lasarettsläkaren, adr. Backe.

Lediga tjänster. Kvinnliga ritare.

Två kvinnliga ritbiträden komma att instundande höst antagas vid Rikets allmänna kartverk. För att vinna anställning fordras att den sökande är fullständigt utbildad i konturritning o. kartskrift eller befines äga för kartritning framstående anlag. Ansökningar ställas till chefen för Rikets allmänna kartverk och åtföljda af frejdetyg, intyg om god hälsa och synförmåga, examens- och tjänstgöringsbetyg samt ett ritprov, skola vara insända före den 1 inst. oktober. Sökandens ålder bör icke öfverstiga 30 år. Vederbörande som förut inlämnat ansökning till kartverket, böra för att komma i åtanke förnya sin ansökning med bifogande af ritprov. Närmare upplysningar och ritmonster erhållas vid kartverkets afdelning V:a Trädgårdsgatan 2, under denna månad kl. 1-2.

Stockholm den 5 april 1907. E. MELANDER, Chef för Rikets Allm. kartverk.

Finland. Såsom hushållsföreståndarinnan i liten familj på landet sökes en bildad svenska med erfarenhet och skicklighet i allt som för vården af ett hem, finare matlagning, bakning, inläggning, äfvensom höns- och biskötsel. Trädgårdskarl, köksflicka och hushjunga hålles. Lönen 600 mark, vackert enskildt rum och allt fritt, vänligt och aktningssfullt bemötande, dock icke familjär ställning. Närmare genom ansökning åtföljdt af fotografi och afskrift af rek. torde insändas märkt »Villasamhälle», under adr. S. Gumæli Annonbyrå, Stockholm.

En dam

kan bli upptagen som medlem af familjen i ett ansett och förmöget bourgeoisihem i Köpenhamn. Den sökande, som för omkring 5 år sedan förlorade sin svenskfödda hustru, önskar nu få en svensk dam i huset, närmast som sällskap åt en halfvuxen dotter. Ifrågavarande dam må hälst vara väl-situerad, representativ och i besittning af bildning, så att hon kan replacera den sakknade husfrun. En ålder mellan 30-40 år vore antagligen den mest passande. Följaktligen kommer ifrågavarande dam att i hvarje hänseende bli betraktad som medlem af familjen och deltaga i dess förströelser, resor och utflykter. Om lön önskas, kan också sådan lämnas. För att undgå hvarje missförstånd bemärkes, att nödig tjänstfolk — som i allmänhet hålles i förmögna danska hem — också finnes här, såväl under familjens vistelse i Köpenhamn som vintern som under dess sommaruppehåll på landtvillan. Biljett märkt »En dam till förmöget hem i Köpenhamn» sändes till Gumæli Annonbyrå, Malmö, där äfven närmare upplysningar kunna erhållas.

NÜRNBERGS PILSNERDRICKA

Allm. 30 48.

Riks. 7 94.

Syndabocken.

Berättelse af August Strindberg.

(Forts fr. föreg. nr.)

HAN VAR visserligen exalterad, men lagom krossad för att vara angenäm, och af fruktan för plågsamma frågor, tog han ordet genast, talade oafbrutet, om politik, landstinget, kommunalskatten, järnvägarne. Libotz och Tjärne läto honom hållas, själfva ytterst rädda att säga något, då marken var så vattensjuk, att ett tungt ord icke kunde bäras.

Sexan kom, hvarifrån visste man ej; man trodde den var hämtad från "Gropen", som den lilla källaren kallades, hvilken stigit på Askanius' fall.

Strax efter supen visade Askanius hur djupt krossad han var, då han tog upp sin olycka:

— Jag var för gammal, bekände han, och för resten, högmod går för fall; jag är förlorad människa...

— Du skulle ha stängt, för en månad sen, hviskade Libotz.

Men då vaknade den rätte Askanius:

— Stängt? Jag stänger aldrig.

Hans själ tycktes röra sig som en gunga, ibland djupt nere, ibland oppe i rymden.

— Vänta bara, nyåret kommer och jag får in hyrorna, så ska ni få se! — Här skall ske stora saker; vet herrarne att vi får järnväg?

Tjärne lät honom skrodera en stund, ty han tyckte synd om honom; men då blef Askanius odräglig och påflugnen, och fiskalen fann för godt att klubba honom, då han redan var halfdöd:

— Det är inte värdt att du stretar emot, för om sex månader öppnas Grand Hotel, och då kan både du och Brune slå vantarna i bordet.

Askanius föll ihop som en säck:

— Hvad är Grand Hotel för slag?

— Det är ett bolag, som bolaget bildat.

Askanius irrade med ögonen, sökande lik-som utvägar, men fann inga, talade om maten, kritiserade den, och föreslog återvända till kaféet, där orkestrion strax sattes i arbete. Den försvagade mannen tyckte sig få kraft af denna ackumulator; larmet tystade så mycket inom honom; han blef nu barnslig, trallade med melodien, steg upp och ställde sig framför instrumentet, låtsades anförä kapellet, markerade piano och forte, nickade åt stämmorna att falla in. Det var en ny inkarnation af den värdige mannen, och den skrämde dem som uppenbarelse af en ny okänd person i ett rum med stängda dörrar.

Uppasserskan kom nu in och hviskade något åt sin husbonde, som rätt svarade:

— Det bryr jag mig icke om!

Men därpå fördes de in i ett litet rum med många flaskor och glas, hvarpå flickan anmodades gå och lägga sig.

Askanius började nu en af sina Proteus-föreställningar, han bytte skinn, karaktär och ansikten hvar tionde minut, ibland tycktes han tala i sömnen, rent af drömman. Ibland var han i Versailles, kejsarn kom fram, sade något artigt åt sångarne; därpå befann han sig i Amerika, i Brooklyn, och där skedde något hemlighetsfullt, som intresserade fiskalen på det högsta, men när han ville veta mera, och riktade en fråga, så vaknade Askanius ur sin trance, och nyktert, hvasst, högg han ifrån sig:

— Hva sa du för sla? Fick du veta något? Vänner, det är bara utklädda polis-konstaplar...

Tjärne ämnade bli ond, men han tänkte det var bättre sitta här än ligga vaken hemma, och han skrattade ironiskt som åt en toker, lät udda vara jämnt.

Askanius fortsatte sin monolog:

— När man blir äldre (han ville aldrig säga gammal) så blir ens förlutna öofverskådligt, tid upphör, och man lefver igenom det förgångna som det vore nu. Jag minns i min ungdom (här blef verkligen hans ansikte trettio år), jag var precis som nu, densamme, det vill säga, hmja, inte fullt. Pönera nu att mänskans karaktär är hennes öde, men karaktären är medfödd, så är mitt öde också medföddt, och då är jag utan skuld, inte sant?

Detta betydde, att man skulle svara ja; men Tjärne var trött och ville ha omväxling:

— Det är inte alls på det sättet. Libotz säger sig ha upptäckt sitt öde vid tretti år, och sedan dess drog han örnen åt sig, började utbilda sin karaktär, och blef sist själf-plågare.

— Jag är ingen själfplågare, vågade Libotz, det finns inga sådana, ty det ligger i mänskliga naturen att vilja njuta; jag skulle helst vilja ha fest hvarenda kväll, musik, sång, kandelabrar, blommor, vin, men arbetet ville jag ändå ha på förmiddagen för att ge mig aptit till middan och sömn till natten, men jag får icke; jag skulle ha råd till ett sådant lefnadssätt, jag har lust till det, men när jag söker ett nöje, får jag en plåga; och pliktens tysta bud manar mig att afstå, fruktan för ett större obehag håller mig igen, och så strider jag...

Askanius hade tittat skarpt på Libotz, som om han aldrig hört hans röst förr; resone-mangets första del hade han glömt, Tjärnes aflifvande af hans paradox om karaktären var förbi, och endast Libotz' bekännelse sysselsatte honom:

— Hvad mänskorna kan vara underliga, sade han för sig själf liksom. De tror att de känner hvarandra, men de veta intet. Jag, till exempel, jag vet inte hvilka herrarne äro, jag vet inte om Tjärne är en hederlig karl. Och om Libotz verkligen är den han visar sig, då är han icke en människa; men hans naiva uppriktighet nyss låter mig misstänka, att han är en person, full af hemligheter, som det icke tillhör mig att utforska, ty man skall respektera hvarandras hemligheter, det är min maxim, inte sant?

Genom detta närgående på personerna uppstod en hemlig fruktan i sällskapet; man blef rädd, den ena för den andra, och därunder skiftade ansiktena, som om de ville skydda sig för angrepp, ställde sig i ordning att parera anfall, logo på orätt ställe för att neutralisera ett väntadt skarpt ord. Tjärne var hemsk att se; han hade druckit så mycket whisky att ögonen voro gula som om de gråtit saffran; han satt också som på nålar, väntande att Askanius skulle afslöja honom såsom upphofs-mannen till artikeln om kökets hemligheter och rättigheternas indragning. Libotz letade i sitt samvete efter något obetänksamt ord han fällt om de andra i deras frånvaro. Askanius, uppskuren lefvande, förtviflad, styrdes af en längtan få begå psykiskt själfmord, dragande de andra med sig i afgrunden, men endast för att komma opp, ofvanpå, känna sig utomordentlig, sublim i sitt fall. Han måste säga något, som framställde honom i en förfärande dager, så att de tvingades beundra honom. Och så började han liksom ett liktal:

— Mina herrar, nattens tystnad sveper in oss i hemligheternas slöjor, vi sitta här och hålla hvarann sällskap af fruktan för dröm-marne; mina herrar, (nu kom det!) jag vet hvilka jag sitter till bords med, men ni vet — icke — hvem — jag är!

— Nå, säg nu! afbröt Tjärne.

I detsamma inträdde uppasserskan och sade högt:

— Frun är mycket sjuk, och ber att patron kommer opp.

— Det bryr jag mig inte om! röt Askanius, vred på henne, som förstört hans stora scen, den han förberedt i så många år.

Men han ångrade sig genast, reste sig och bad om ursäkt.

— Det är rätt, sade Libotz, vi ska inte sitta längre, och du ska gå till din hustru.

Men Askanius hade svårt att skiljas, och han började ett långrandigt tal om "den bästa bland kvinnor", då det bultade i taket uppfifrån våningen.

Om Askanius hörde det som spikandet af en likkista han mindes från barndomen, eller om ljudet eljes erinrade om något hemskt, blek blef han, och anande en katastrof, men ännu kämpande med förgelsen att ha måst afbryta ett nöje, tog han afsked såsom för hela lifvet, och gick ut igenom kaféet, där de hundrade tomma borden stodo som hvita skiflingsvampar i halfmörkret.

När Libotz och Tjärne kommo ut, sågo de läkardroskan stå utanför, och anade hvad som förestod.

När de gingo öfver torget, märkte de att det var julnatt af en och annan gran, som ännu var tänd i ett fönster. Libotz gjorde en sentimental anmärkning öfver deras ensliga glädjetomma lif, men Tjärne svarade på något helt annat.

— Hvem tror du att Askanius är? frågade slutligen Libotz, som i åratal grubblat öfver den gåtan.

— Hvem han är? En vanlig källarmästare begåfvad med en otrolig högfärd, en som vill vara kaxen i godt liksom i ondt. Och hans stora hemlighet? Att han stulit några äpplen som pojke, kanske slagits i Amerika och suttit inne i tre dygn för fylla, kanske smugit sig från någon flicka, eller låtit någon betala borgen. Såna där ha vi jämt, fåfänga narrar som alltid ha begått det största och intressangtaste brottet. Askanius har inga farliga hemligheter och förtjänar icke det intresse han vill afnarra oss!

— Du tror att mänskorna är så enkla, du!

— Jag ger mänskorna så många som flyger och far, nu är jag sömning, god natt med dig.

Om natten afled Askanius' hustru, sedan mannen förgäfves sökt öfvertyga henne och sig, att det inte var farligt, det hon hade. För öfrigt var döden något han icke kunde fatta i, som han höll ifrån sig; men när det var skedt, då kände han den som något positivt, och han frös bokstafligen ner som en ömtålig växt i hösten; och tårarnes källa tycktes också ha bottenfrusit, ty han kunde icke gråta. Men ut ur huset måste han, ut och beklaga sig. Och han gick, icke till Libotz, utan till fiskalen Tjärne, oaktadt hustrun på det sista varnat honom för den "värsta fiende han ägde"; hon hade upplyst mannen, att Tjärne var den som skrivit i tidningen, och att det var han, som påfunnit indragningen af rättigheterna och gifvit idén till Grand Hotel. Det half icke; Askanius hade fattat ett obegripligt tycke för Tjärne, trodde nog, att det var han, som skadat honom, urskuldade honom, tänkte inte på't. Ett slags animalisk sympati som ingen kan förklara; kanske några linjer i figuren, några tonfall i rösten; eller att han erinrade om någon person han tyckt om för länge sen.

(Forts.)

Nytt häfte!

IDUNS MODELLKATALOG

för våren

med kolorerad omslag.

Till salu i alla boklädor, hos alla tidningsförsäljare och på Iduns Expedition, Drottninggatan 51, Stockholm.

Pris 60 öre.

Rikhaltigt innehåll!

WOLKES
Levereras å alla 1:a klassens restauranter - - -
Priskuranter på begäran.

ALORIC
Telefon 489
GUST.WOLKE.Malmö

HOTELL WINDSOR
f. d. Primavera
1:a klass Hotell
VIA VENETO, ROM
Centralvärme. Nyrestaurerad.
Castelli & Lantena.

Alla damer

rekvirera numera sitt härvatten direkt fr. tillverkaren af Eau de Portugal (svenskt härvatten), nutidens bästa o. tillförlitligaste konserveringsmedel för håret. Angenämt och uppfriskande. Borttager mjäll! Försäljes å 2 kr. pr fl. mot postförsk. ell. frim. Frisör E Bengtsson, Drottningg. 29, Sthlm

Låt ej kaffet pösa öfver,

som det alltid gör då man kokar det, utan använd vid all kaffekokning det patenterade, förbättrade Säkerhets- "OVER" kaffelocket

med fyra nedgående rör, så förhindras all öfverkokning, och man besparas en massa obehag. Det värdefullaste af kaffet stannar då kvar i pannan. mycket kaffe sparas och kaffepannorna bli ej nedsölda af öfverkokande kaffe. Locket "OVER" passar till nästan alla kaffepannor. Kostar endast Kr. 1:25 i de flesta Speceri-, järn- och diverseaffärer.

Stockholms Kaffe Aktiebolag.

Prenumerera

på Barngarderoben!

Pärmar

till

Idun 1906

och föregående år

tillhandahållas till följande priser:
Iduns pärmar, röda med guldtryck ... 1: 50
Iduns Romanbibliotek, röda eller gröna 0: 50
Iduns hjälpreda, röda eller gröna 0: 50
Till Nya Testamentet finnas pärmar i svart och guld 2: -
Kunna erhållas i närmaste bokhandel eller direk från Iduns expedition, om rekvisition och likvid i postanvisning insändes.

Handväfda Linneväfnader.

Duktyger, handdukar, lakanslärf, näsdukar m. m., köpas bäst och billigt från Kungsätters Linneväfveri, Kungsäter. Katalog och provver gratis och franko.

PRIMA Franska Snörlifs-Sommeriet, STOCKHOLM, Norrmalmstorg N:o 1, en tr. levererar snörlif från 5 kr.
REG. WARUM. Begär priskurant!

HUR MÅR NI AF KAFFE?

Jo ni blir nervös, får förstörd mage, svindel och uppstötningar samt magrar. Men om Ni alltid blandar Edert kaffe med Arlakaffe af Stockholms Kaffe Aktiebolags berömda tillverkning, så får Ni den hälsosammaste och mest välsmakande kaffedryck, som finnes att få. Den gör Eder icke nervös och förstör icke Eder mage, utan tvärtom. Kaffet blir då äfven nära dubbelt så drygt mot annars Detta Arlakaffe är den enda lämpliga kaffetillsats, förordad af de mest framstående professorer och läkare.
Paketer å 25 och å 10 öre i alla Speceri- och diverseaffärer.

SVENSKA KURORTFÖRENINGEN.

Bie Vattenkuranstalt. Kneippbad. Skogsluft. Enkel och sträng lefnadsordning. Läkare: *Astley Levin*, Sthlm.

Borgholm Bad- och rekreationsort med syd-ländskt öklimat. Utmärkta hafsbad. Tidsenlig utrustning. Billiga kommunikationer. Läkare: *Joh. Å. Andersson*, Sthlm.

Dalarö Hafsbad. Vålk. kur- o. rekreationsort. Natursköna läge: hälsosamt klimat. Gytte- tallbarrs-, kolsyrebad etc. Kallvattenkur, sjukgymnastik, elektricitet, hypnot. beh. Läkare: *A. Hiller*, Sthlm.

Fiskebäckskil Hafscuranastalt vid Vestkusten. Ren, dammfr hafsluft, alla sorters bad. Läkare: *I. Söderholm*, Fiskebäckskil.

Grennatorssa Brunn o. bad å småländska höglandet, vid stambanan. Idyllisk natur, barrskog, sjö. Bostäder i brunns-parken. Berömd järnkälla. Adr.: *Moheda*. Läkare: *A. Hygerth*, Sthlm.

Helsjön Gyttebad o. kuranstalt. Alla brukl. badformer, spec. gyttebadmassagebad. 1:a kl. restauration. Naturskönt barrskogstrakt. Ren o. hög luft. Postadr.: *Horred*. Läkare: *Carl Ekblom*, Göteborg.

Hjo Badanstalt. Öppen juni-aug. Sundaste läge i den förtjusande Guldkroken vid Vettern. Läkare: *Prof. V. Hultkrantz*, Uppsala; för gymn. o. massage: *Dr C. Törnqvist*, Sthlm.

Kneippbaden Sommar- och vinterkurort. Alla kalla och varma badformer. Kneippkallvattenkur. Luft- o. solbad. Läkare: *Johan O. A. Bergqvist*, Kneippbaden.

Lannaskede Hälso-brunn och badanstalt. Härligt läge i skogrik trakt i Småland. Järnkälla. Alla brukliga badformer. Kneippbad. Läkare: *O. Sundell*, Hvetlanda.

Ljungkile Förträfflig rekreationsort, med väl serverade bad och tillfälle till noggrann hälsovård. Öppen början af juni-början af sept. Läkare: *Nath. Dahlberg*, Prosp. fr. Kamrerarekontoret.

Loka, vid Bergslagens järnväg. Säsong 6 juni-6 aug. Naturskönt läge i högtliggande skogstrakt. Berömda gyttebad jämte alla vanliga badformer. Läkare: *Lifmedikus I. Hedenius*, Sthlm.

Lundsbrunn Hälso-brunn och badanstalt. Högt och torrt läge i naturskönt trakt nära Kinnekulle. Vidsträckt parker. Berömd järnkälla. Billigt. Läkare: *E. Pontén*, Göteborg.

Lyckorna Hafsbad- och klimatisk kurort i härlig natur å vestkusten, kransad af yppiga, skogsklädda höjder. Läkare: *D. Andersson*, Töcksfors.

Lysekil Klimatisk kur- och rekreationsort. Utmärkta gytte-, kreuznacher-, half- och hafsbad, sjukgymnastik, massage. Tidsenliga anläggningar, billiga priser. Läkare: *Professor A. Wide*, Sthlm.

Malen, Båstad. Fullständig kur- och badort. Hafsbad. Vidsträckt barrskog. Gymnastik, brunnsdrickning, dietisk behandling. Läkare: *Carl Sebardt*, Sthlm.

Marstrand (»Nordens Madeira») Hafscuranastalt med utmärkta bad, spec. gyttebad, goda kommunikationer, billiga lefnadsomkostnader. Läkare: *J. Bauman*, Marstrand.

Medevi Skogssanatorium. Berömda järnkällor med radioaktiv utstrålning. Utmärkta gytte- o. halfbad. Sol- o. luftbad. Kalla bad i Vettern. Terrängkur. Dietiskt bord. Läkare: *G. A. Alvin*, Sthlm.

Mörsils Sanatorium f. bröstsjuka, Jämtland. Vattenkur och sanatorium, 1,100 fot ö. h. Nauheimerbad med flyt. kolsyra, elektr. ljusbad. Säsong: 28 maj-medio af sept. Postadr.: *Falköping-Ranten*. Läkare: *Fr. Odenius*, Sthlm.

Mösseberg Vattenkur och sanatorium, 1,100 fot ö. h. Nauheimerbad med flyt. kolsyra, elektr. ljusbad. Säsong: 28 maj-medio af sept. Postadr.: *Falköping-Ranten*. Läkare: *Fr. Odenius*, Sthlm.

Nybro Brunn- o. badanstalt. Alla brukliga badformer. Starka järnkällor. Hälsosamt klimat. Härlig barrskog. Goda kommunikationer (29 km från Kalmar). Billigt. Läkare: *Doc. O. af Klercker*, Lund.

Porla Brunn. Berömda, kraftiga järnvatten. Fullst. badanstalt. I termin: 1 juni-1 juli; II termin: 5 juli-2 aug. Postadr.: *Porla*. Läkare: *Lifmedikus E. O. Lidén*, Sthlm.

Ragunda Vattenkuranstalt och hälsokälla i östra Jämtland. Vackert läge vid den härliga Hammarsforsen, mildt klimat. Postadr.: *Hammarstrand*. Läkare: *Robert Dahl*, Sthlm.

Ramlösa 200:e säsong. Järnkälla & Neuenahr-liknande alk. källa; kall, Nauheimer-, varmvattenkur; gymnastik. Speciell diet för socker-, gikt-, njursjuka & korpul. Läkare: *E. Landergren*, Sthlm.

Rindöbaden. Naturskönt läge. Rekreationsort. Öppnas 15 maj. Alla sorters moderna bad. Läkare: *Dr L. Forsmark*. Beställa. å rum emottagas å R. T. 6962 o. A. T. 215 11. Efter 15 maj R. T. Rindö, Allm. Rindö 25.

Ronneby Brunn. Starkaste järnkällor, massage-, ljus-, hafsbad m. m. Kallvattenkur, diet. beh af sockersjuka, gikt, fett-sot. Läkare: *J. Sjöqvist*, Sthlm. Ensk praktiserar prof. *Lindfors*, Petron, Elfstrand.

Ryd Sanatorium och kneippkuranstalt. Naturskönt läge. Barrskog och insjöar. Lugnt och stilla. Läkare: *H. V. Kindblom*, Ryd.

Saltsjöbaden 1/2 tim. fr. Stockholm. Öppet hela året. Fullständigt & modernt; egen pensionsafdeln.; diet. beh. af sockersjuka o. dyl. Allt under samma tak. Läkare: *Emil Zander*.

Skagersbrunn Vattenkur o. hälsokälla i ö. Värmland vid sjön Skager. 19 km. fr. *Svarta*. Härlig barrskog på Moo-höjden. Vanl. badformer. Solsandbad. Läkare: *Henrik Berg*, Sthlm.

Storlien Högjällsanatorium och turisthotell i Jämtland. Härligt läge 2,000 fot öfver hafvet. Ej lungotspatienter. Läkare: *John Peyron*, Sthlm.

Strömstad Hafscuranastalt. Skyddadt läge. Mildt hafsklimat. Berömda gyttebad. Järnkälla. Säsong 1 juni-15 sept. Läkare: *A. Berghel*, Sthlm.

Särö Hafsbad och kurort. Rik vegetation, vidsträckt och härliga promenader med utsiktsplatser. Öppet året om. Tagförbindelse med Göteborg 18 ggr dagligen. Läkare: *L. Wolff*, Göteborg.

Sätra Brunn. 1,4 mil från Sala. Stillhet, enkelhet. Barrskog. Gyttebad, gymnastik, massage; särskild matordning för magsjuka. Öppet 11 juni-10 aug. Läkare: *E. Friberger*, Uppsala.

Söderköping Brunn och bad. Fullständig brunns- & badkur. Sjukgymnastik och massage. Enkelt lefnadsätt. Tidsenliga bostäder. Läkare: *Sven Wallgren*, Sthlm.

Södertelje Nytt badhus o. societetshus. Spec. *Tvålmassagebad*. Hafsbad. Sol- och luftbad. Läkare: *A. Afzelius*, Sthlm. För massage och gymnastik: *dr N. Wennström*, Sthlm.

Tranås Vattenkuranstalt, öppen året om. Alla varma och kalla bad. Fullständig Kneippbehandling. Mild och ren luft. Naturskönt läge, vidsträckt barrskog. Billiga priser. Läkare: *H. Tham*, Tranås.

Trosa Bad- o. sommarvistelseort. Naturskönt läge. Ren och stärkande luft. Utmärkta varm- och saltsjöbad. Nytt varmbadhus. Läkare: *G. Kjellman*, Trosa.

Ulricehamn Sanatorium och vattenkuranstalt. Öppet året om. Vidsträckt skogsområde. Mer än 300 meter öfver hafvet. Läkare: *M. Matell*, Göteborg.

Varberg Hafsbad och gyttebadanastalt. Bästa hafsbad, spec. gyttebad. Billiga afgifter och lefnadsomkostnader. Läkare: *Lifmedikus Emil Jacobson*, Sthlm.

Visby Vattenkuranstalt och klimatisk kurort. Mildt klimat långt ut på hösten. »Ruinererna och rosorna stad». Nytt: En luft-hyddo-kolonat nära Högkllint. Läkare: *Karl Kallenberg*, Sthlm.

Wärmlands Eda Vattenkuranstalt o. järnkälla. Säsong 10 juni-30 augusti. Naturskönt och sundt läge, milda skogar. Elektricitet, bad, massage. Läkare: *G. Grill*, Avesta.

Ytterån Brunn- o. badanstalt i Jämtland med härligaste läge (1,000 fot ö. h.) vid Storsjön. Utmärkt järnkälla. Ny regime. Bad- och boningshus restaurerade. Läkare: *Am. Nilsson*, Sthlm.

Öregrund Hafsbadanastalt. Härligt, friskt läge. Goda och billiga lefnadsförhållanden. Lifliga ångbåtskommunikationer. Gytte- & Nauheimerbad. Läkare: *Hj. Wallén*, Öregrund.

Östhammar Hafsbadanastalt. Skyddadt läge vid vik af Alands haf. Berömda gytte- o. tvålmassagebad för reumatism, Härlig hafs- o. skogsluft. Läkare: *F. Scherstén*, Östhammar.

Medicinska förfrågningar besvaras af resp. läkare och för närmare upplysningar hänvisas till den af Sv. Kurortföreningen utgifna publikationen »Svenska Bad- och Kurorter» (tillgänglig i bokhandeln) och till de olika kurorternas prospekt, som erhållas genom kamrerkontoren samt Svensk Bad- och Turisttidning och Svenska Turistföreningen, Stockholm.

Läs! Läs!

Några äldre årgångar realiseras till betydligt nedsatta priser och erbjudas för dem, som förut ej äga desamma, en billig, omväxlande och lärorik lektyr. Mot insändande af nedannämnda belopp till *Expeditionen af Idun, Stockholm*, erhålles inom Sverige *portofritt*:

Idun 1892	2: -
Idun 1893 (nr 1 felas)	2: -
Idun 1895 (utan julnummer)	2: -
Idun 1901 (med julnumre)	3: 50
Idun 1902 (med julnumret)	4: -
Idun 1903 (med julnumret)	4: 50
Idun 1904 (med julnumret)	5: 50
Iduns julnummer 1894	0: -
Iduns julnummer 1898	0: 20
Iduns julnummer 1905	0: 50
Barngarderoben 1904 (9 nummer)	1: 50
Barngarderoben 1905, komplett	2: -
Barngarderoben 1906, komplett	2: 50

"HIGH LIFE"
Hygienisk Massage-Tvål

som är sammansatt af utsökt fina ingredienser, kan äfven med fördel användas af alla med ömtålig hy, hvadan den specielt ägnar sig till ansikts- och handtvål. Efter någon tids användning kommer hvar och en att öfverraskas af dess enastående välgörande och förskönande egenskaper.